اتباع الرسول

تالیف

ابو عبد الاحد عبد الرحیم مسلم دوست

المكاتب التعاونية للدعوة والإرشاد بالبديعة والصناعية الجديدة
تحت إشراف وزارة الشؤون الإسلامية والأوقاف والدعوة والإرشاد
ص.ب: ٢٤٩٣٢ الرياض ١١٤٥٦ - البديعة: تلفون ٤٣٣٠٨٨٨ (اربعة خطوط)
الصناعية: تلفون ٤٣٠٣٥٧٢ - فاكس ٤٣٠١١٢٢ المملكة العربية السعودية

Ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

اتباع الرّسول

تالیف
ابوعبدالاحد عبدالرحیم مسلم دوست

(c) ketabton.com: The Digital Library

ح المكتب التعاوني للدعوة والإرشاد بحائل ، ١٤١٨هـ

فهرسة مكتبة الملك فهد الوطنية أثناء النشر

زينو ، محمد بن جميل

إتباع الرسول .ـ حائل .

١١٢ ص ؛ ١٢ × ١٧ سم

ردمك : ٦ - ٢ - ٩١٨٧ - ٩٩٦٠

(النص بلغة البشتو)

١ - السيرة النبوية أ - العنوان

ديوي ٢٣٩ ١٨ / ١٨٦٧

رقم الايداع ١٨٦٧ / ١٨

ردمك : ٦ - ٢ - ٩١٨٧ - ٩٩٦٠

ځانګړتې

دکتاب نوم : اتباع الرسول

ليکونکی : ابوعبدالاحد عبدالرحيم مسلم دوست

خپرونکی : ادارة احياء الدعوة الاسلامية

تيراژ : ٥٠٠٠

نيټه : صفر ١٤٠٩ هـ ق - وږي ١٣٦٧

دوهم چاپ : ذوالحجه ١٤٠٩هـ

تيراژ : ٥٠٠٠

(c) ketabton.com: The Digital Library

فهرست

گڼه	موضوع
۱	۱- سریزه
٤	۲- اتباع الرسول قرآني حکم دی
۹	۳- د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع د الله اتباع ده
۱۸	۴- د قیامت په ورځ به خلک د رسولانو د اتباع ارمان کوي
۲۰	۵- د رسول الله صلی الله علیه وسلم خلاف د عذاب او جهنم نه د ننوتو سبب دی
۲٤	۶- هغه څوک چه د رسول الله صلی الله علیه وسلم د اتباع څخه خلک منع کوي هغه منافق دی.
۲۵	۷- د رسول الله صلی الله علیه وسلم د سنتو مخالف مؤمن نه شي کیدای.
۲۷	۸- کوم عمل کې چه د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع نه وي هغه باطل دی.
۳۲	۹- اتباع الرسول او د رسول الله صلی الله علیه وسلم صحابه
٤۰	۱۰- د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه ورسته د هیچا اتباع په مسلمانانو لازمه نه ده
٤۳	۱۱- د تقلید رد
٤۵	۱۲- د تقلید لغوي معنیٰ

(c) ketabton.com: The Digital Library

موضوع	گڼه
۱۳ـ د تقلید اصطلاحی معنیٰ	٤٥
۱۴ـ تقلید کله شروع شو	٥٢
۱۵ـ د تقلید رد د سلف صالحینو څخه او د اماما نو او نورو د امت د علماوو د اقوالو په تائید	٦٦
۱۶ـ د اختلاف په وخت کې د حل لاره	٩٧
۱۷ـ د الله تعالیٰ او د هغه د رسول صلی الله علیه وسلم د حکم په مقابل کې د رائې منل گمراهي ده ـ	١٠٢

(c) ketabton.com: The Digital Library

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

ان الحمد لله نحمده و نستعينه و نستغفره و نعوذ بالله من شرور انفسنا و سيئات أعمالنا من يهده الله فلا مضل له ومن يضلل فلا هادی له و أشهد ان لا اله إلا الله وحده لا شريك له و أشهد ان محمدا عبده و رسوله.

«يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِّنْ نَّفْسٍ وَاحِدَةٍ وَخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَبَثَّ مِنْهُمَا رِجَالًا كَثِيرًا وَنِسَاءً وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي تَسَاءَلُونَ بِهِ وَالْأَرْحَامَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيبًا».

«يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ حَقَّ تُقَاتِهِ وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنْتُمْ مُسْلِمُونَ»

«يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَقُولُوا قَوْلًا سَدِيدًا يُصْلِحْ لَكُمْ أَعْمَالَكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَمَنْ يُطِعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ فَازَ فَوْزًا عَظِيمًا».

اما بعد:

فان أصدق الحديث كتاب الله و خير الهدی هدی محمد صلی الله عليه و سلم و شر الامور محدثاتها و كل محدثة بدعة و كل

(c) ketabton.com: The Digital Library

بدعة ضلالة وكل ضلالة في النار.

الله سبحانه و تعالی چه کله آدم علیه السلام له جنت څخه

را ښکته کاوه نو ورته یې وویل:

«قُلْنَا اهْبِطُوا مِنْهَا جَمِيعًا فَإِمَّا يَأْتِيَنَّكُم مِّنِّي هُدًى فَمَن تَبِعَ هُدَايَ فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ» سورة البقرة - ۳۸ -

«مونږ وویل کوز شئ جنت څخه ټول نو که تاسو ته زما له لوري

څه هدایت راغی نو هغه چا چه زما د هدایت تابعداري وکړه نه به

په هغوی ویره وی او نه به غمجن کیږي»

په دی ایت کښي الله آدم علیه السلام او ټولو بنی آدمو ته

داخبر ورکړی دی چه زه به هدایت رالیږم او د دی هدایت تابعدارو

ته یې بشارت او زیری ورکړی دی. د هدایت په هکله د دی ایت

په تفسیر کښي حافظ ابن کثیر په خپل تفسیر کښي داسي لیکی:

«قال ابوالعالية الهدى الأنبياء والرّسل والبينات والبيان، و

قال مقاتل بن حيان: الهدى محمد صلّى الله عليه و سلّم وقال الحسن

الهدى القرآن» تفسير ابن كثير ص ۸۳ ج ۱/

«ابوالعالية ویلی دی چي له هدایت څخه مراد انبیاء، رسولان

او د هغوی معجزی، دلائل او بیان دی. او مقاتل بن حیان ویلی

دی چي هدایت عبارت دی د محمد صلی الله علیه وسلم څخه

او حسن بصری ویلی دی چي هدایت قرآن دی».

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو دري واړه قوله صحيح دي ځکه چې تولو امتونو لپاره هدايت انبياء او د الله فرمانونه دي او اخري امت لپاره آخري پيغمبر خاتم الانبياء محمد صلی الله عليه وسلم او په هغه باندې د الله له لوري رالېږل شوی کتاب قرآن کريم دی.

نو په هر امت باندې د خپل رسول او نبي اطاعت فرض ؤ او هر امت ته چې کله الله تعالی کوم پيغمبر رالېږلی دی هغوی ته يې د دی حکم کړی دی چې زما د رالېږل شوي رسول اطاعت او تابعداري وکړي لکه چې الله تعالی فرمايي:

«وَمَا اَرْسَلْنَا مِنْ رَّسُوْلٍ اِلَّا لِيُطَاعَ بِاِذْنِ اللّٰهِ» الايه سورة النساء - ۶۴.

« او مونږ هيڅ يو رسول نه دی لېږلی مګر د دی لپاره چې د هغه تابعداری وشي د الله په حکم ».

نو هر امت ته چې کوم پيغمبر لېږل شوی ؤ هغوی د هغه رسول او نبي په تابعداری او اطاعت مأمور ؤ.

او مونږ ته الله ج اخري پيغمبر حضرت محمد صلی الله عليه وسلم د رسول په حيث رالېږلی دی لکه چې فرمايي:

« وَمَا مُحَمَّدٌ اِلَّا رَسُوْلٌ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِ الرُّسُلُ الايه» سورة آل عمران ۱۴۴. « محمد ندی مګر رسول دی له ده نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

محکښې هم رسولان تېر شویدی» او محمد صلی الله علیه وسلم الله تعالیٰ دکوم خاص قوم لپاره نه بلکې تر قیامته پورې ټولو خلقو لپاره رالیږلی دی.

الله تعالیٰ فرمائي:

«وَمَا اَرْسَلْنٰكَ اِلَّا كَآفَّةً لِّلنَّاسِ بَشِيْرًا وَّنَذِيْرًا وَّلٰكِنَّ اَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُوْنَ» سورهٔ سباء ۲۸.

«مونږ نه يې لیږلی مگر ټولو خلکو لپاره زیرې ورکوونکی او ویره وونکی لکن زیات خلك نه پوهیږي» سورة سبا (۲۸) نو مونږ هم دغه اخرې رسول په اطاعت مأمور یو او دده په منلو کښې د الله رضا، کامیابی او جنت ته داخلیدل او دده په نه منلو کښې د الله غوسه، ناکامی او جهنم دی.

اتباع الرّسول قرآني حکم دی

د رسول الله صلی الله علیه وسلم د اتباع په هکله په قرآنکریم کښې زیات نصوص راغلی دی او الله تعالیٰ مونږ ته داحکم کوی چې مونږ د الله او د هغه د رسول صلی الله علیه وسلم اطاعت وکړو.

«وَاَطِيْعُوا اللّٰهَ وَرَسُوْلَهٗ اِنْ كُنْتُمْ مُّؤْمِنِيْنَ» سورة الانفال (۱)

«او د الله او د هغه د رسول اطاعت وکړئ که مؤمنان یاست»

(c) ketabton.com: The Digital Library

او الله تعالیٰ فرمائي:

وَاَطِيْعُوا اللّٰهَ وَاَطِيْعُوا الرَّسُوْلَ فَاِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَاِنَّمَا عَلٰى رَسُوْلِنَا الْبَلٰغُ الْمُبِيْنُ « سورة التغابن: — ۱۲.

« او د الله اطاعت وکړئ او د هغه د رسول اطاعت وکړئ او که تاسو مخ واړاوه نو زمونږ په رسول بنکاره رسول دی »

او الله تعالیٰ فرمائي:

« يٰاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا اَطِيْعُوا اللّٰهَ وَرَسُوْلَهٗ وَلَا تَوَلَّوْا عَنْهُ وَاَنْتُمْ تَسْمَعُوْنَ.

سورة الانفال (۲۰)

« ای مؤمنانو د الله او د هغه د رسول ومنئ او د رسول څخه مه اوړئ حال داچي تاسو اورئ »

او الله تعالیٰ فرمائي:

وَاَطِيْعُوا اللّٰهَ وَالرَّسُوْلَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُوْنَ « سورة ال عمران (۱۳۲)

او د الله اطاعت وکړئ او د رسول الله اطاعت وکړئ د دی لپاره چي په تاسو رحم وشي او الله تعالیٰ فرمائي:

« وَاَطِيْعُوا اللّٰهَ وَاَطِيْعُوا الرَّسُوْلَ وَاحْذَرُوْا فَاِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَاعْلَمُوْا اَنَّمَا عَلٰى رَسُوْلِنَا الْبَلٰغُ الْمُبِيْنُ » سورة المائدة (۹۲)

او د الله اطاعت وکړئ او ——— د رسول اطاعت وکړئ او وویریږئ ». که تاسو وګرځیدئ نو پوه شئ چي زمونږ په رسول بنکاره رسول دی ».

(c) ketabton.com: The Digital Library

او الله تعالیٰ فرمائي:

« وَالْمُؤْمِنُوْنَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ يَأْمُرُوْنَ بِالْمَعْرُوْفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُقِيْمُوْنَ الصَّلٰوةَ وَيُؤْتُوْنَ الزَّكٰوةَ وَيُطِيْعُوْنَ اللّٰهَ وَرَسُوْلَهُ أُولٰئِكَ سَيَرْحَمُهُمُ اللّٰهُ إِنَّ اللّٰهَ عَزِيْزٌ حَكِيْمٌ ». سورة التوبة (٧١) -

« او مؤمنان سړي او مؤمنا ني ښځې ځيني د ځينو دوستانن دي امر کوي په نيکۍ او منعه کوي له بدۍ څخه او لمونځ کوي او زکات ورکوي او د الله او د هغه د رسول اطاعت کوي زړه دي چي الله په دغه کسانو رحم وکړي. بي شکه الله غالب او د حکمت والا دی ».

او الله تعالیٰ فرمائي:

« وَمَنْ يُّطِعِ اللّٰهَ وَالرَّسُوْلَ فَأُولٰئِكَ مَعَ الَّذِيْنَ أَنْعَمَ اللّٰهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيّٖنَ وَالصِّدِّيْقِيْنَ وَالشُّهَدَاءِ وَالصّٰلِحِيْنَ وَحَسُنَ أُولٰئِكَ رَفِيْقًا ». سورة النساء (٦٩) -

« او چا چي د الله او د رسول اطاعت وکړ نو دوی به هغو کسانو سره وي چي الله په هغوی انعام کړيدی د انبياء ، رښتونو ، شهداؤ او صالحينو څخه او دوی ډېر ښه ملګري دي ».

او الله تعالیٰ فرمائي:

« وَمَا آتَاكُمُ الرَّسُوْلُ فَخُذُوْهُ وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوْا » سورة الحشر (٧)

(c) ketabton.com: The Digital Library

• او هغه څه چې تاسې ته رسول درکړي وي نو ويې نيسئ او د څه شي څخه چې منعه کړي ياست ور څخه منعه شئ •

رسول الله صلی الله علیه وسلم مونږ ته قرآن او حدیث پری ایښي دي او د قرآن او حدیثو د خلاف څخه يې مونږ منعه کړي يو.

زمونږ د ټولو اعمالو، افعالو او اقوالو لپاره ښه نمونه رسول الله صلی الله علیه وسلم دی په هر څه کښې باید د هغه پیروي وکړو او د خلاف څخه ځان وساتو. الله تعالی فرمائي:

لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِمَنْ كَانَ يَرْجُو اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ وَذَكَرَ اللَّهَ كَثِيرًا الأحزاب (۲۱)

• بې شکه تاسو لپاره د الله په رسول کښې ښه تابعداري ده د هغه چا لپاره چې د الله او د قیامت د ورځې اُمید لري او الله ډېر یاد کړي • -

نو زمونږ کامیابي په دې کښې ده چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم تابعداري وکړو او د بل هیچا په تابعدارۍ کښې کامیابي نشته.

الله تعالی فرمائي:

قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ قُلْ أَطِيعُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْكَافِرِينَ. سورة آل عمران ۳۱-۳۲.

ورته ووایه ای محمده! که تاسو الله سره محبت لرئ نو

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو ما تابعداري وکړي الله به تاسو سره محبت وکړي او ستاسو
گناهونه به وبخښي او الله بخښونکی او مهربان دی ورته ووایه چي د الله
اطاعت وکړئ او د هغه د رسول اطاعت وکړئ که دوی په شا
وگرځېدل نو بې شکه الله کافران نه خوښوي " .

نو معلومه شوه چي څوک وائي : زه د الله تعالی بنده یم او د هغه
سره محبت لرم نو هغه به د الله تعالی د رالېږل شوي رسول محمد
صلی الله علیه وسلم اطاعت منل کوي او که چا د الله تعالی د رسول
ونه منل هغه کافر شو نو ځکه الله تعالی ووېل چي " الله کافرانو
سره محبت نه کوي " او د الله تعالی او د هغه د رسول صلی الله علیه
وسلم اطاعت او تابعداري کښې د فلاح او اطمنان شروند دی.

الله تعالی فرمائي :

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اسْتَجِيبُوا لِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ إِذَا دَعَاكُمْ لِمَا يُحْيِيكُمْ

سورة الانفال (۲۴) -

" ای مؤمنانو د الله او د هغه د رسول دعوت قبول کړئ کله
چي تاسو هغه ته رابلي چي تاسو ژوندي کوي " .

(c) ketabton.com: The Digital Library

د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع د الله

اتباع ده

د رسول الله صلی الله علیه وسلم په اطاعت او تابعدارۍ کښې د الله اطاعت دی نو ځکه مونږ د رسول الله ﷺ په اطاعت مأمور یو.

الله تعالی فرمائي:

«مَنْ يُطِعِ الرَّسُوْلَ فَقَدْ اَطَاعَ اللّٰهَ» سورة النساء ۸۰.

او چا چې د رسول اطاعت وکړ نو بیشکه هغه د الله اطاعت وکړ.

او د رسول اطاعت ځکه د الله اطاعت دی چې هغه یوه خبره هم له ځانه نه کوی بلکې خپله هم د وحی تابعداری کوی او خلکو ته هم د الله وحی رسوی.

الله تعالی فرمائي:

وَمَا يَنْطِقُ عَنِ الْهَوٰى اِنْ هُوَ اِلَّا وَحْيٌ يُّوْحٰى» سورة النجم ۳-۴.

او رسول د ځانه خبری نه کوی ندی دا قرآن مگر وحی ده چې ور ته کیږي.

او الله تعالی فرمائي:

قُلْ لَّا اَقُوْلُ لَكُمْ عِنْدِىْ خَزَآئِنُ اللّٰهِ وَلَآ اَعْلَمُ الْغَيْبَ وَلَآ اَقُوْلُ لَكُمْ اِنِّىْ مَلَكٌ اِنْ اَتَّبِعُ اِلَّا مَا يُوْحٰى اِلَىَّ قُلْ هَلْ يَسْتَوِى الْاَعْمٰى

(c) ketabton.com: The Digital Library

وَالْبَصِيْرُ اَفَلَا تَتَفَكَّرُوْنَ. سورة الانعام - ۵۰ -

اى محمده! ورته ووايه چې زه تاسو ته دا نه وايم چې ما سره د الله خزانې دي او نه زه په غيبو پوهېږم او زه تاسو ته دا نه وايم چې زه فرښته يم زه تابعدارى نه كوم مگر د هغه شي چې ماته يې وحى كېږى. ورته ووايه چې آيا برابر دي ړوند او ليدونكى».

او الله تعالى فرمايي:

وَاِذَا لَمْ تَأْتِهِمْ بِآيَةٍ قَالُوْا لَوْلَا اجْتَبَيْتَهَا قُلْ اِنَّمَا اَتَّبِعُ مَا يُوْحٰى اِلَيَّ مِنْ رَّبِّيْ هٰذَا بَصَائِرُ مِنْ رَّبِّكُمْ وَ هُدًى وَّرَحْمَةٌ لِّقَوْمٍ يُّؤْمِنُوْنَ. سورة الاعراف -۲۰۳-

او كله چې را نه وړى دوى ته يو ايت نو وايي چې ولې يې ته پخپله نه جوړه كوى ورته ووايه چې زه يواځې د هغه تابعدارى كوم چې ماته يې زما د رب له لوري وحى كېږى. دا قرآن ستاسو د رب له لوري دلائل دي او هدايت او رحمت دي هغه قوم لپاره چې ايمان راوړى.

د رسول الله صلى الله عليه وسلم د اتباع په هكله زيات احاديث هم راغلي دي چې د مثال په توگه به زه يو څو لوستونكو ته وړاندى كړم. عن ابن هريرةؓ قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم:

(c) ketabton.com: The Digital Library

„ما امرتكم به فخذوه وما نهيتكم عنه فانتهوا "
رواه ابن ماجة .

د ابوهريرة رضى الله عنه نه روايت دى هغه وائي چې رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمايلى دى ،

څه شي باندى چې ما تاسو ته امر کړى وى هغه واخلئ او د څه شى څخه مى چې منعه کړي یاست د هغې څخه منعه شئ ".

بل روايت کښې راځي ؛

عن انس عن النبي صلى الله عليه وسلم قال : "ثلاث من كن فيه وجد حلاوة الإيمان من كان الله ورسوله احب اليه مماسواهما ومن احب عبداً لايحبه الا الله ومن يكره ان يعود في الكفر بعد اذ انقذه الله كما يكره ان يلقى في النار "

انس رضى الله عنه نه روايت دى چې نبي كريم صلى الله عليه وسلم فرمايلى دي : " درې خبرې نه دي چې چاکښې وو نو د ايمان خوند والي به پرې ومومي چا ته چې الله او د هغه رسول د بل هرچا نه زيات محبوب وي ، او څوک چې د چا سره محبت کوي يواځې د الله لپاره وي او چا چې دا بده وګڼله چې کفر ته بېرته وګرځي ور وسته له دې چې الله ور څخه خلاص کړېدى لکه څنګه چې دا بده ګڼي چې اور کښته ولوېږي " -

(c) ketabton.com: The Digital Library

او رسول الله فرمائی

«والذی نفسی بیده لا یؤمن احدکم حتی یکون هواه تبعاً لما جئت به» . الاربعین النوویه

قسم دی په هغه ذات چې زما نفس د هغه په لاس کښې دی، ستاسو څخه یو کس تر هغه پورې مؤمن کېدای نشي تر څو پورې چې د هغه خواهش د هغه دین تابع نشي چې زه یې راغلی یم؛ او دا هم معلومېږي چې یو حدیث د چا د رائ خلاف راشي نو که هغه خپله رایه پرېښوده او حدیث یې واخیست مؤمن دی او که حدیث یې پرېښود او د خپل خواهش یې ومنل نو هغه هېڅکله مؤمن کېدای نشي

همدارنګه حدیث کښې راځي،

«عن انس قال قال رسول الله صلی الله علیه وسلم: لا یؤمن احدکم حتی اکون احب الیه من والده وولده والناس اجمعین»

متفق علیه

انس رضی الله عنه نه روایت دی هغه وائي چې رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلي دي: ستاسو یو کس تر هغې مؤمن کېدای نشي ترڅو چې زه ورته د پلار، خوی او ټولو خلکو څخه زیات محبوب نشم.

نو هغه څوک چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم د محبت دعوه کوي او بیا خپله خبره یا د خپل مشر، امام، پلار او یا بل چا خبره د رسول الله صلی الله علیه وسلم د حدیث په مقابل کښې مني هغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

هېڅکله مؤمن کېدای نشي.

بل حدیث کښې راځي

• عن المقداد بن معد یکرب رضی الله عنه قال: قال رسول الله صلی الله علیه وسلم: الا هل عسی رجل یبلغه الحدیث عنی وهو متکئ علی اریکته فیقول بیننا و بینکم کتاب الله فما وجدنا فیه حلالاً استحللناه وما وجدنا فیه حراماً حرّمناه، وإن ما حرم رسول الله کما حرّم الله.

رواه الترمذی و ابوداود واللفظ للترمذی

د مقداد بن معدیکرب رضی الله عنه څخه روایت دی هغه وائي چې رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلي دي: خبردار! نږدې ده چې یوه سړي ته به زما حدیث ورسېږي او هغه به خپل ځای تکیه کړې وي او وائي به چې زموږ او ستاسې ترمینځ د الله کتاب دی نو پیدې کښې موچې څه حلال ومیندل هغه به حلال کړو او پیدې کښې مو چې څه حرام ومیندل هغه به حرام کړو، او بې شکه هغه څه چې رسول الله صلی الله علیه وسلم حرام کړیدي هغه د هغې په شان دي چې الله حرام کړیدي.

او دا څکه چې رسول الله صلی الله علیه وسلم د ځان نه څه شی حرام یا حلال نه کړي بلکې د وحی تابعداري کوي، او دا حدیث په پرویزیانو باندې د پر سپره رد دی چې هغوی وائي: یوازې قرآن

(c) ketabton.com: The Digital Library

بس دی او احادیثو ته ضرورت نشته ، او ځینې احناف هم د پرویزیانو څخه څه کم نه دي ځکه چې دوی هم په د پروځایونو کښې احادیث نه مني او په لیری تاویلونو قرآن او احادیثو سره معارض واقع کوي ، او دا هم وائې چې کتاب الله باندې زیادت په خبر واحد نه دی جائز حال دا چې دا خبره بالکل صحیح نه ده بلکې د پروځایونو کښې احنافو هم په خبر واحد باندې په کتاب الله زیادت جائز کړیدی .

همدا رنګه بل روایت کښې راځي

عن أبي موسى الاشعری رضي الله عنه أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال : إن مثلي ومثل ما بعثني الله به كمثل رجل أتى قومه فقال : إني رأيت الجيش بعينيّ وانا النذير العريان فالنجاء النجاء ، فأطاعه طائفة من قومه فأدلجوا فانطلقوا على مهلهم فنجوا ، وكذبت طائفة منهم فأصبحوا مكانهم فصبحهم الجيش فأهلكهم واجتاحهم فذلك مثل من اطاعني واتبع ماجئت به ومثل من عصاني وكذب ماجئت به من الحق .
متفق عليه

د ابو موسی اشعری رضی الله عنه نه روایت دی هغه وائي چې رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمایلي دي : زما مثال او د هغه دین او احکامو مثال چې الله زه پرې رالیږلی یم د هغه سړي په شان دی چې خپل

(c) ketabton.com: The Digital Library

قوم ته راشی او ورته ووائي چي ما په خپلو سترګو د دښمن لښکر لیدلی دی او زه بربنډ ویره ونکی یم نو ځانونه خلاص کړی، ځانونه خلاص کړئ. نو یوه ډله د دغه د قوم څخه دده خبره ومنی او د شپې لاړ شی نو نجات بیاموی او یوه ډله ورته ووائي چي ته دروغ وائې او خپل ځای کښي سهار کړی نو سهار کښې ور باندې لښکر راشي او هلاك او برباد یې کړی. نو دا دهغه چا مثال دی چي زما یې ومنل او د هغه دین تابعداری یې وکړه چي زه پرې راغلی یم او د هغه چا مثال دی چي زما یې ونه منل او زه چي په کوم حق راغلې یم هغه یې دروغ وګڼل»

دا حدیث ددی ښکاره دلیل دی چي چا د رسول الله صلی الله علیه وسلم اطاعت او اتباع وکړه نو هغه نجات ومونده او چا چي د رسول الله صلی الله علیه وسلم ونه منل هغه هلاك او د عذاب مستحق شو.

عن ابی هریرة رضی الله عنه قال قال رسول الله صلی الله علیه وسلم

«من أطاعنی فقد اطاع الله ومن عصانی فقد عصی الله»

رواه ابن ماجة.

د ابو هریرة رض نه روایت دی هغه وائی چي رسول الله صلی الله علیه وسلم

(c) ketabton.com: The Digital Library

فرمایلي دی :

«چاچې زما ومنل نو هغه د الله ومنل او چاچې زما ونه منل هغه د الله ونه منل»

همدارنګه بل حدیث کښې راځي :

عن ابی هریرة رضی الله عنه ان رسول الله صلی الله علیه وسلّم قال: کل امتی یدخلون الجنة الا من أبیٰ قالوا ومن یأبیٰ قال من أطاعنی دخل الجنة ومن عصانی فقد ابیٰ»

رواه البخاری.

د ابوهریره رضی الله عنه نه روایت دی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم وویل :

زما ټول امت به جنت ته داخلیږی مګر هغه څوك نه داخلیږی چې انکار یې وکړ. صحابه وُ وویل : څوك انکار کوی ؟ رسول الله صلّی الله علیه وسلّم وویل : چاچې زما ومنل جنت ته داخل شو او چاچې زما ونه منل هغه انکار وکړ».

د رسول الله صلی الله علیه وسلّم د اتباع په هکله زیات احادیث او اثار راغلي دی او داځکه چې د رسول الله صلی الله علیه وسلّم په اتباع کښې کامیابي ده او د رسول الله صلی الله علیه وسلّم مونږ ته ډیر ښکاره او واضح دین پریښې دی لکه چې فرمایي :

(c) ketabton.com: The Digital Library

«لقد ترکتکم علی مثل البیضاء لیلها و نهارها سواء»
رواه ابن ماجة من حدیث ابی الدرداء.

بې شکه ما تاسو په سپینه لار پرې ایښی یاست چې شپه او ورځ یې برابره ده.

نو د اسلام دین ډېر واضح او روښانه دی او یوه مسئله هم یکښې مبهمه او نامعلومه نه ده یواځې په هغه چا تیاره او ابهام راځي چې هغه د قرآن او سنت نبوی څخه ناخبره وي او ځان پرې نه پوهوی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د قیامت په ورځ به خلك د رسولانو د اتباع آرمان کوي

الله تعالی فرمايي:

«وَأَنذِرِ النَّاسَ يَوْمَ يَأْتِيهِمُ الْعَذَابُ فَيَقُولُ الَّذِينَ ظَلَمُوا
رَبَّنَا أَخِّرْنَا إِلَىٰ أَجَلٍ قَرِيبٍ نُّجِبْ دَعْوَتَكَ وَنَتَّبِعِ الرُّسُلَ
أَوَلَمْ تَكُونُوا أَقْسَمْتُم مِّن قَبْلُ مَا لَكُم مِّن زَوَالٍ»

سورة ابراهيم ۴۴.

او وویره وه خلك د هغه ورځې څخه چې راځي به شي دوی ته عذاب او ظالمان به وايي چې ای زموږ ربه موږ ته دی نیږدې ته وروسته کړه موږ به ستا دعوت قبول کړو. او د رسولانو تابعداری به وکړو. ایا تاسو مخکښې له دې قسم نه وو کړي چې تاسو ته هیڅ زوال نشته».

نو د قیامت په ورځ به وايي چې ای ربه موږ دنيا ته ولېږه چې ستا د رسولانو اتباع وکړو حال دا چې بيا دنيا ته راتلل نشته نو بيا

(c) ketabton.com: The Digital Library

به ارمان کوي چې کاش مونږ د رسول الله صلی الله علیه وسلم تابعداري کړې وای او د نورو خلکو تابعداري مونږ وای کړې.

الله تعالیٰ فرمائي:

«وَيَوْمَ يَعَضُّ الظَّالِمُ عَلَىٰ يَدَيْهِ يَقُولُ يَا لَيْتَنِي اتَّخَذْتُ مَعَ الرَّسُولِ سَبِيلًا ۝ يَا وَيْلَتَىٰ لَيْتَنِي لَمْ أَتَّخِذْ فُلَانًا خَلِيلًا ۝ لَقَدْ أَضَلَّنِي عَنِ الذِّكْرِ بَعْدَ إِذْ جَاءَنِي ۗ وَكَانَ الشَّيْطَانُ لِلْإِنسَانِ خَذُولًا» سورة الفرقان ۲۷-۲۸-۲۹.

په هغه ورځ چې ظالم به په خپلو لاسونو غاښونه ولګوي وبه وائي چې کاش ما د رسول الله ﷺ لار نیولې وای های افسوس کاش چې ما فلاني په دوستۍ نه وای نیولای بیشکه زه یې د پند (قرآن وسنت) څخه بې لارې کړم وروسته له هغې چې ماته راغې او دی شیطان انسان لپاره تنها بې مرستې پریښوونکی».

نو د قیامت په ورځ به د الله او د هغه د رسول نه منونکي د دی ارمان کوي چې کاش مونږ د رسول الله ﷺ تابعداري کړې وای کاش چې د فلاني مشر، پیر، حاکم او .... مې نه وای منلي هغه خو زه د الله د سمې لارې او د رسول الله صلی الله علیه وسلم د اتباع څخه بل خوا ته اړولای وم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د رسول الله صلی الله علیه وسلم خلاف د عذاب او جهنم ته د ننوتو سبب دی

الله تعالیٰ فرمائي:

وَمَنْ يُشَاقِقِ الرَّسُولَ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُ الْهُدَىٰ وَيَتَّبِعْ غَيْرَ سَبِيلِ الْمُؤْمِنِينَ نُوَلِّهِ مَا تَوَلَّىٰ وَنُصْلِهِ جَهَنَّمَ وَسَاءَتْ مَصِيرًا » سورة النساء - ۱۱۵ -

او هغه چا چي خلاف وکړ د رسول وروسته له هغي چي دی ته هدایت ښکاره شو او تابعداری یې وکړه غیر د مؤمنانو د لاری نو وبه یې ګرځوو هغه لوری ته چي وګرځیده او جهنم ته به یې داخل کړو او ډیر بد ځای دی د ور ګرځیدو ».

او الله تعالیٰ فرمایي:

ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ شَاقُّوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَمَنْ يُشَاقِقِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَإِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ » سورة الانفال - ۱۳ -

دا په سبب د دی چي هغوی خلاف کړی دی د الله او د هغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

د رسول او هغه چا چې خلاف وکړ د الله او د هغه د رسول نو بې شکه الله سخت عذاب والا دی.

او الله تعالی فرمائي:

﴿تِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ وَمَنْ يُطِعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ يُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ وَمَنْ يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَيَتَعَدَّ حُدُودَهُ يُدْخِلْهُ نَارًا خَالِدًا فِيهَا وَلَهُ عَذَابٌ مُهِينٌ﴾.

سورة النساء - ۱۳ - ۱۴ -

دا د الله حدود دي او چا چې اطاعت وکړ د الله او د هغه د رسول نو داسې جنتونو ته به یې داخل کړي چې لاندې ترې ویالې بهیږي په دې کښې به همیشه وي او دا لویه کامیابي ده او هغه چا چې د الله او د هغه د رسول نافرماني وکړه او د هغه حدودو څخه یې تجاوز وکړ نو اور ته به یې داخل کړي همیشه به پکښې وي او د هغه لپاره سپکوونکي عذاب دی.

الله تعالی فرمائي:

﴿فَلْيَحْذَرِ الَّذِينَ يُخَالِفُونَ عَنْ أَمْرِهِ أَنْ تُصِيبَهُمْ فِتْنَةٌ أَوْ يُصِيبَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ سورة النور - ٦٣ -

نو هرو مرو دې وویریږي هغه کسان چې د رسول د طریقې نه خلاف کوي چې ده ته به فتنه ورسیږي او یا به ورته دردناک

(c) ketabton.com: The Digital Library

ناك عذاب ورسيږي.

تفسير ابن كثير د دې ايت په تفسير كښې داسې ليكي:

(فليحذر الذين يخالفون عن امره) اى عن امر رسول الله صلى الله عليه وسلم وهو سبيله ومنهاجه وطريقته فتوزن الأقوال والأعمال بأقواله وأعماله فماوافق ذلك قبل وماخالفه فهومردود على قائله وفاعله كائناً من كان كما ثبت في الصحيحين وغيرهما عن رسول الله صلى الله عليه وسلم أنه قال: "من عمل عملاً ليس عليه أمرنا فهو رد" اى فليحذر وليخش من خالف شريعة الرسول باطناً وظاهراً ان تصيبهم فتنة) اى فى قلوبهم من كفر او نفاق او بدعة (او يصيبهم عذاب اليم) اى فى الدنيا بقتل أوحد أوحبس أونحو ذلك".

تفسير ابن كثير ص ۳۰۷ ج ۳

د (عن امره) نه مراد د رسول الله صلى الله عليه وسلم امردى چې هغه د رسول الله صلى الله عليه وسلم لار، طريقه، طرز عمل او شريعت دى نو اعمال او اقوال به د هغه په اقوالو او اعمالو تلل كيږي نو هغه چې د رسول الله صلى الله عليه وسلم د اعمالو او اقوالو سره برابر وي قبليږي به او كوم چې مخالف وي نو هغه به د هغه ويونكي او كوونكي باندې رد كيږي هر څوك چې وي.

لكه چې په صحيح بخارى او صحيح مسلم او نورو كتابونو كښې

صحیح حدیث ثابت دی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم ویلي دي :
«چا چې داسې عمل وکړ چې زمونږ په طریقه نه ؤ نو هغه
رد دی» .

نو معنی دا شوه چې اړو مرو دی وویریږي هغه کسان چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم د شریعت څخه ظاهري او باطني مخالفت کوي چې دوی ته به ددوی په زړونو کښې فتنه ورسیږي ي د کفر، نفاق او بدعت څخه، او یا به ورته دردناک عذاب ورسیږي، په دنیا کښې په قتل، حد، حبس (بند او جیل) او یا داسې نور وسره.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه څوک چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم د اتباع

څخه خلک منع کوي هغه منافق دی

الله تعالی فرمائي :

« وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا إِلَىٰ مَا أَنزَلَ اللَّهُ وَإِلَى الرَّسُولِ رَأَيْتَ الْمُنَافِقِينَ يَصُدُّونَ عَنكَ صُدُودًا » . النساء - ٦١

« او کله چې دوی ته وویل شي چې راشئ هغه کتاب ته چې الله رالیږلی دی او رسول ته نو ته به گورې منافقان چې بندوی خلک له تا نه په بندولو سره » .

نو دا کار د منافقانو دی چې د الله تعالی د کتاب او د رسول الله صلی الله علیه وسلم د اتباع څخه خلک منع کوي او داسې منافق صفته خلک په اوسني وخت کښې ډیر زیات دي چې هغوی د رسول الله صلی الله علیه وسلم د اتباع او د الله تعالی د غوره کړي دین څخه خلک په ډول ډول چلمو منع کوي کله وریته وائي چې دا حدیث زمونږ د مذهب څخه مخالف دی ، کله په ډیرو بعیدو تاویلونو سره خلک د رسول الله صلی الله علیه وسلم د طریقو څخه لیرې کوي او کله دیوې د ینی درسگاه ، جومات او ټولنې څخه خلک بندوي او وریته وائي چې هلته لاړ نشی هغه خلک وهابیان دي او زمونږ مذهب نه مني . . . . . .

(c) ketabton.com: The Digital Library

د رسول الله صلی الله علیه وسلم د سنتو مخالف مؤمن نشي کېدای

الله تعالی فرمايي :

« فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّىٰ يُحَكِّمُوكَ فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ لَا يَجِدُوا فِي أَنفُسِهِمْ حَرَجًا مِّمَّا قَضَيْتَ وَيُسَلِّمُوا تَسْلِيمًا

النساء (٦٥)

نه ده داسې لکه څنګه چې د اخلك ګمان کوي ، او ستا په رب زما قسم دی هېڅکله دوی مؤمنان کېدای نشي تر دې چې حاکم و نه ګرځوي تا په هغه څه کښې چې د دوی تر منځ پېښېږي اختلاف پیدا شوی وی او بیا ستا د فيصلې په هکله په خپلو ځانونو کښې تنګی و نه مومي او تسليم شي په تسليمېدو سره » .

الله تعالی په خپل ذات قسم کوي چې د اخلك ترهغې مؤمنان کېدای نشي تر څو چې د اختلاف په وخت کښې په تا فيصله و نه کړي

(c) ketabton.com: The Digital Library

او بیاستا فیصلې ته داسې غاړه کېښېږدي چې پرې خوشحاله وي او خفه نوي ، نو د اختلاف په صورت کښې مونږ ته یکاره دي چې په قرآن او حدیثو فیصله وکړو او د خلکو په رأیو او اجتهادو نو فیصلې ونکړو ځکه چې رسول الله صلی الله علیه وسلم مونږ ته همدا دوه شیان پرې ایښی دي چې یو قرآن او بل نبوي احادیث دي لکه چې په حدیث کښې راځي :

عن ابن عباس رضي الله عنهما أن رسول الله صلى الله عليه وسلم خطب في حجة الوداع فقال : « تركت فيكم ما إن اعتصمتم به فلن تضلوا أبداً كتاب الله وسنة نبيه ». رواه الحاكم

د عبد الله بن عباس رضي الله عنهما نه روایت دی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم په حجة الوداع کښې خطبه ولوسته نو وې فرمایل :

« ما په تاسو کښې داسې څه پرې ایښی دي که تاسو پرې منګولې ولګولې نو هېڅکله به ګمراه نشئ چې هغه د الله کتاب دی او د هغه د نبي سنت دی ».

نو معلومه شوه چې هدایت په همدې دواړو کښې دی او په دې دواړو باندې په عمل کولو کښې دی او که دا دواړه چا پرېښودل نو اړو مرو به ګمراه او بې لیارې شي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

کوم عمل کښې چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع نوي هغه باطل دی

الله تعالی فرمائي :

﴿إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ وَشَاقُّوا الرَّسُولَ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ الْهُدَىٰ لَنْ يَضُرُّوا اللَّهَ شَيْئًا وَسَيُحْبِطُ أَعْمَالَهُمْ . يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَلَا تُبْطِلُوا أَعْمَالَكُمْ﴾

محمد : ۳۲ - ۳۳

بې شکه هغه کسان چې کفر يې کړېدی او د الله د لارې نه يې خلك بند کړيدي او د رسول خلاف يې کړيدی وروسته له هغې چې هدايت ورته ښکاره شو نو هېڅکله الله ته هېڅ ضرر نشي رسولی او زر ده چې الله به يې عملونه برباد کړي . ای مؤمنانو ! د الله اطاعت وکړئ او د رسول اطاعت وکړئ او خپل عملونه مه بربادوئ » .

نو عملونه هله باطل او بربادېږي چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع پکښې نوي او هر هغه عمل چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم طريقه

(c) ketabton.com: The Digital Library

یکي یې وي هغه بدعت دي او هر بدعت ګمراهي ده

لکه چې په حدیث کښې راځي :

عن جابر بن عبد الله الأنصاري قال خطبنا رسول الله صلى الله عليه وسلم فحمد الله واثنى عليه ثم قال : إن افضل الهدى هدى محمد صلى الله عليه وسلم وشر الأمور محدثاتها وكل بدعة ضلالة " .

د جابر بن عبد الله الانصاري رضي الله عنه نه روایت دی هغه وائي چې مونږ ته رسول الله صلى الله عليه وسلم خطبه ولوسته نو د الله حمد او ثنائي ووئیله بیائې وفرمایل : بهتره لاره او هدایت د رسول الله صلى الله عليه وسلم هدایت او طریقه ده او په کارونو کښې بدې دي هغه نوي کارونه دي او هر بدعت ګمراهي ده .

په یو حدیث شریف کښې راځي :

عن عائشة رضي الله عنها قال رسول الله صلى الله عليه وسلم : من احدث في امرنا هذا ماليس منه فهو رد " .

اخرجه البخاري ومسلم وابوداود .

د عائشې رضي الله عنها څخه روایت دی چې رسول الله صلى الله عليه وسلم وفرمایل : چاچې زمونږ په دې دین کښې نوی کار پیدا کړې چې د دی څخه نه وي نو هغه رد دی " .

په بل روایت کښې راځي چې چا داسې عمل وکړ چې زمونږ طریقه

(c) ketabton.com: The Digital Library

پکښې نوې هغه رد دی .

نو هر هغه عمل یا هر هغه قول او فعل چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع پکښې نوي هغه رد دی یعني مقبول ندی او بدعت دی او هر بدعت ګمراهي ده او لکه څنګه چې د اوسنی زمانې مبتدعین وائي چې بدعت کښې حسنه شته نه دا صحیح نده بلکې هر بدعت ګمراهي ده او بدعت کښې سه نشته لکه چې امام مالک رحمه الله وائي :

من ابتدع فی الإسلام بدعة یراها حسنة فقد زعم أن محمداً صلی الله علیه وسلم خان الرسالة لأن الله یقول « الیوم أکملت لکم دینکم واتممت علیکم نعمتی ... » فما لم یکن یومئذ دینا لایکون الیوم دینا » .

اصول فی البدع والسنن ص٤

چا چې اسلام کښې بدعت وکړ او هغه ئې حسنه بدعت ګاڼه نو ده دا ګمان وکړ چې محمد صلی الله علیه وسلم په رسالت کښې خیانت کړیدی ځکه چې الله تعالی فرمائي « نن ورځ ما تاسو ته ستاسو دین پوره کړیدی » . نو هغه ورځ د رسول الله صلی الله علیه وسلم په وخت کښې کوم چې څه شی دین نوه نو نن هم دین ندی .

عبد الله بن مسعود رضی الله عنه فرمائي :

« اتبعوا ولا تبتدعوا فقد کفیتم » . رواه الدارمی

تاسو د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع وکړئ او بدعت مکوئ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځکه چې تاسې ته دین پوره او بس شوی دی".

همدا رنګه یو بل روایت کښې راځي :

"عن مجاهد قال دخلت مع عبد الله بن عمر مسجداً وقد اذن فيه ونحن نريد أن نصلي فيه فثوب المؤذن فخرج عبد الله بن عمر من المسجد وقال : أخرج بنا من عند هذا المبتدع ولم يصل فيه"

رواه الترمذی

د مجاهد نه روایت دی هغه وائي چې زه د عبد الله بن عمر رضی الله عنهما سره یو جومات ته ننوتم چې په هغه کښې اذان شوی وُ او مونږ غوښتل چې لمونځ پکښې وکړو نو مؤذن آواز وکړو چې لمانځه ته راشئ نو عبد الله بن عمر د جومات نه ووت او وې ویل : مونږ ددې بدعتي له جوماته و باسئ - او لمونځ ئې پکښې ونکړو.

لمانځه ته دعوت ورکول په ظاهر کښې ښه کار معلومېږي لکن د رسول الله صلی الله علیه وسلم په وخت کښې د اذان نه غیر داسې آواز نه وُ شوی نو ځکه ورته عبد الله بن عمر بدعت ووایه.

نو که اسلام کښې چیرته بدعت حسنه وای دغه کار به ضرور بدعت حسنه وُ. او عبد الله بن عمر رضی الله عنهما به ورته ښه کار ویلای وُ لکن هغه دغه د لمانځه دعوت ته بدعت ووایه

(c) ketabton.com: The Digital Library

او داځکه چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع پکښې نوه .

همدارنګه اذان کول ښه کار دی لکن د اختر لمانځه لپاره اذان کول نشته او که بیا وکړ ګناه یې وکړه ځکه چې دغه کار رسول الله صلی الله علیه وسلم ندی کړی نو دا بدعت دی .

همدارنګه نور زیات داسې مثالونه شته چې د هغې نه دا معلومیږی چې اسلام کښې بدعت حسنه نشته او هر بدعت ګمراهي ده .

نو هر هغه عمل چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع پکښې نوي هغه بدعت او باطل دی .

(c) ketabton.com: The Digital Library

اتباع الرسول او د رسول الله صلی الله علیه وسلم

صحابه

د رسول الله صلی الله علیه وسلم صحابه کرام رضی الله عنهم د رسول الله صلی الله علیه وسلم په اتباع کښی د پر کلک وو او د رسول الله صلی الله علیه وسلم تابعداری ئي په هر څه کښی کوله لکه چي په حدیث کښي راځي :

« عن ابن عمر رضی الله عنهما عن النبی صلی الله علیه وسلم

أنه اتخذ خاتماً من ذهب فلبسه فاتخذ الناس خواتیم الذهب فقام النبی صلی الله علیه وسلم فقال : إنی کنت البس هذا الخاتم وإنی لن البسه ابداً فنبذه . فنبذ الناس خواتیمهم » رواه احمد

د عبدالله بن عمر رضی الله عنهما نه روایت دی چي رسول الله صلی الله علیه وسلم د سرو زرو یوه گوته جوړه کړه او په لاس یې کړه نو نورو خلکو هم د سرو زرو گوتی جوړې کړې

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو رسول الله صلی الله علیه وسلم پوره شو او ويې ويل چې: ما دا کوته په کوته کړې وه. خوزه به يې نو ړه هېڅکله په کوته نه کړم نو کوته يې وغوړځوله خلکو هم خپلې کوتې وغوړځولې

همدارنگه بل روایت کښې راځي:

عن مجاهد عن عبد الله بن عمر ان النبی صلی الله علیه وسلم قال:

لا يمنعن رجل أهله أن يأتوا المساجد فقال ابن لعبد الله بن عمر فإنا نمنعهن فقال عبد الله: أحدّثك عن رسول الله صلی الله علیه وسلّم وتقول هذا قال فما كلمه عبد الله حتی مات. رواه أحمد.

د مجاهد نه روایت دی:

هغه د عبد الله بن عمر رضی الله عنهما نه روایت کوی چې نبی کریم صلی الله علیه وسلّم ویلی دي: یو سړی دی خپله ښځه ددی نه نه منع کوي چې جوماتونو ته لاړې شي نو د عبد الله بن عمر رضی الله عنهما یو ځوی وویل: چې مونږ به يې منع کوو عبد الله بن عمر وویل چې زه درته د رسول الله صلی الله علیه وسلّم حدیث بیانوم او ته دا خبره کوی. مجاهد وائي چې عبد الله بن عمر خپل ځوی سره تر مرگه پورې خبرې ونه کړې"

همدارنگه بل روایت کښې راځي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

عن سالم بن عبد الله انه سمع رجلا من اهل الشام وهو يسئل عبد الله بن عمر عن التمتع بالعمرة الى الحج فقال عبد الله بن عمر هي حلال فقال الشامي ان اباك قد نهى عنها فقال عبد الله بن عمر: أرأيت ان كان ابي نهى عنها وصنعها رسول الله صلى الله عليه وسلم امر ابي يتبع ام امر رسول الله صلى الله عليه وسلم فقال الرجل بل امر رسول الله صلى الله عليه وسلم فقال لقد صنعها رسول الله صلى الله عليه وسلم. رواه الترمذی۔

د سالم بن عبد الله نه روایت دی هغه وائی چې ما د یوه شامی سړی نه واوریدل چې د عبد الله بن عمر څخه یې د حج په هر څوکی د عمرې پوښتنه کوله عبد الله بن عمر وویل چې دا کار حلال دی نو هغه شامی وویل چې ستا پلار (عمر) خو خلک ورځخه منع کول عبد الله بن عمر وویل: ته ما ته دا ووایه چې که زما پلار تري منعه کړی وی او رسول الله صلی الله علیه وسلم دا کړی وی. نو زما دپلار تابعداری به کیږي او که د رسول الله صلی الله علیه وسلم ؟۔

هغه سړي وویل بلکې د رسول الله صلی الله علیه وسلم د حکم تابعداری به کیږي نو هغه وویل چې رسول الله صلی الله علیه وسلم دا کار کړی دی ۔۔

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو عبدالله بن عمر رضی الله عنهما د رسول الله صلی الله علیه وسلّم د حدیث په مقابل کښې د خپل پلار عمر رضی الله عنه خبره و نه منله ـ افسوس د هغه چا په حال چې د رسول الله صلّی الله علیه وسلّم د حدیثو په مقابل کښې د بنځو متلونه، د پلار او نیکه خبرې، د امام او پیشوا خبرې او داسې نور بې دلیله خبرې او اقوال منی او احادیث پرېږدي ـ

همدارنګه بل روایت کښې راځي :

عن سعید بن جبیر

عن عبدالله بن مغفل انه کان جالساً الی جنبه ابن أخ له فخذف فنهاه وقال : ان رسول الله نهی عنها وقال «إنها لا تصید صیداً ولا تنکی عدواً وانها تکسر السن وتفقأ العین» قال: فعاد ابن اخیه یخذف فقال: أحدثك أن رسول الله صلی الله علیه وسلّم نهی عنها ثم عدت تخذف لا أکلمك ابداً ». رواه ابن ماجة .

سعید بن جبیر د عبدالله بن مغفل نه روایت کوي چې د هغه خواته د هغه وراره ناست ؤ نو یوه وړه کیتکی (شګه) یې ګوزار کړه نو عبدالله بن مغفل منع کړ او ورته یې وویل چې رسول الله صلی الله علیه وسلّم له دی نه منع کړې او ویلي یې دي : چې دا د وړې کیتکی ګوزار نه ښکار کوی او نه د ښمن

(c) ketabton.com: The Digital Library

منع کوي بلکې دا غاښ ما توي او ستر ګه را اوباسي". سعید وايې چې د عبدالله ورارهٔ بیا دا کوزاروښه شروع کړل نو عبدالله ورته وویل چې زهٔ تا ته حدیث وایم چې رسول الله صلی الله علیه وسلم دا کار منع کړی دی او ته بیا کوزاروښه کوی ؟. زه به تا سره هېڅکله خبرې ونه کړم.

همدا رنګه بل روایت کښې راځي:

عن زید بن اسلم.

عن ابن عمر قال دخلت علی النبی صلی الله علیه وسلم وعلی ازار یتقعقع فقال من هذا قلت عبد الله بن عمر قال ان کنت عبد الله فارفع ازارک فرفعت ازاری الی نصف الساقین فلم تزل ازرته حتی مات. رواه احمد.

زید بن اسلم د عبدالله بن عمر رضی الله عنه نه روایت کوی هغه وايې چې زهٔ رسول الله صلی الله علیه وسلم با ندې ورننوتم او زما لونګ ؤ چې بنکته ځا نګیدهٔ نو رسول الله صلی الله علیه وسلم وویل چې دا څوک دی ؟. ما ورته وویل چې عبد الله بن عمر. هغه وفرمایل چې که ته د الله بنده یې نو لنګ (پرتوګ) دی اوچت کړهٔ نو ما خپل پرتوګ د پنډیو نیما ئي پورې اوچت کړ. زید وايې چې د عبدالله پرتوګ ترمرګه پورې اوچت ؤ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو صحابه کرام ژمونږ د ملایانو او یا عوامو په څیر نه وُ
چې کله ورته حدیث   وویل شي نو هیڅ پروا پرې
نه کوي بلکې ما ډیر داسې خلک لیدلي چې ځانته د علم
نسبت کوي او لویه دعوه لري خو کله چې ورته دغه
رنګ حدیث ویل شوی لکه عبدالله بن عمر ته چې وویل
شو نو هیڅ پروائي نه ده کړې بلکې استهزاء یې کړې ده
وقد جربنا بذلك مراراً۔

د عبدالله بن عباس نه چا دیوی مسئلي په باره کښې پوښتنه وکړه
نو عبدالله ورته په حدیث جواب ورکړ هغه سړي وویل چې عمر
او ابوبکر داسې ویلی دي نو عبدالله بن عباس په غوسه
شو او ورته ویل:

یوشك ان تنزل علیکم حجارة من السماء اقول قال
رسول الله صلّی الله علیه وسلّم و تقولون قال عمر وابوبکر۔

تفسیر أضواء البیان ص $\frac{516}{ج - 7}$ -

مجموع فتاویٰ شیخ الاسلام ص $\frac{215}{ج - 20}$ -

نږدې ده چې په تاسو د آسمان نه تیږې راووریږي زه
وایم چې رسول الله صلّی الله علیه وسلّم داسې ویلي او تاسو
وایئ چې عمر او ابوبکر داسې ویلي دي"۔

نو صحابه وُ د حدیث په مقابل کښې د عمر او ابوبکر

(c) ketabton.com: The Digital Library

رضی الله عنهما قول دا سي بد گمانه چې ورته يې وويل آسمان نه به دربا ندې تېږې نازل شي ـ لکه عبدالله بن عباس چېرته اوس ژوندې وای او زمونږ دا زمانه مقلدين يې ليدلې وای نو څه به يې ورته ويل چې دوى د هر پيرى فقير او امام خبره په حديث مخکښې کوي .

هدارنګه په بل روايت کښې راځي :

عن ابن الحنظلية قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم نعم الرجل خريم الاسدى لولا طول جمته و اسبال إزاره فبلغ ذلك خريما فجعل يأخذ شفرة يقطع بها شعره الى اذنيه ورفع ازاره الى انصاف ساقيه ـ

رواه احمد ـ

ابن حنظليه نه روايت دى هغه وائې چې رسول الله صلى الله عليه وسلّم وفرمايل :

خريم اسدى ډېر ښه سړى دى خو که د سر ويښتان يې ډېر اوږده نه واى او پرتوګ يې د ګيټکيو نه ښکته نه واى نو دا خبره خريم ته ورسيده نو هغه قيچي راواخيسته او ويښتا نې يې د غوږونو نيما يې پورې غوڅ کړل او پرتوګ يې د پنډيو نيمايئ پورې پورته کړه ـ

بل روايت کښې راځي :

(c) ketabton.com: The Digital Library

عن عمران بن حصين قال قال رسول الله صلّى الله عليه وسلّم الحياء خير كله او ان الحياء خير كله فقال بشير بن كعب انا لنجد في بعض الكتب او قال الحكمة ان منه سكينة ووقار لله عز وجل ومنه ضعفا فاعاد عمران الحديث و اعاد بشير مقالته حتى ذكر ذلك مرتين او ثلاثا فغضب عمران حتى احمرّ عيناه وقال أحدثك عن رسول الله صلى الله عليه وسلم و تعرض فيه لحديث الكتب ؛

رواه احمد

عمران بن حصين روايت دی هغه وائي چي رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمايلى دی چي حيا ټول خير دی او يا بي شكه حيا ټول خير دی نو بشير بن كعب وويل مونږ په ځينو كتابونو او يا حكمت كښي ليدلي دي چي ځيني د حيا نه سكون او وقار دی الله تعالى لره او ځيني ضعف دی نو عمران بيا حديث و وايه او بشير بيا خپله خبره وكړه تر دی چي دا خبره ئي دوه يا درى ځل وكړه نو عمران داسي په غصه شو چي سترګى ئي سرى شوى او وئي ويل چي زه درته د رسول الله صلى الله عليه وسلم حديث بيانوم او ته پكښي د كتابونو خبري كوى ؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه ورسته

د هیچا اتباع په مسلمانانو لازمه نده

لکه چې مخکښی مو یادونه وکړه الله تعالی په خپلو بندګانو خپل اطاعت فرض کړیدی او بیایې د خپل رسول محمد صلی الله علیه وسلم اطاعت فرض کړیدی د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه وروسته د هیچا اطاعت په مونږ فرض ندی بلکې که د رسول الله صلی الله علیه وسلم په مقابل کښی چا د بل هرچا خبره ومنله نو هغه ګمراه شو او د امراؤ اطاعت هم د الله تعالی او د هغه د رسول صلی الله علیه وسلم د اطاعت لاندی دی او د الله په معصیت کښی د هغوی اطاعت نشته بلکې که د الله په معصیت یې امر کاوه بیا ئې نه منل فرض دي په حدیث کښی راځي :

(c) ketabton.com: The Digital Library

عن عبد الله بن ثابت قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم والذي نفس محمد بيده لو اصبح فيكم موسىٰ ثم اتبعتموه وتركتموني لضللتم ... الحديث ، رواه احمد

" عبدالله بن ثابت نه روايت دی چي رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمايلي دي : قسم دی په هغه ذات چي د محمد نفس د هغه په لاس کښی دی که موسیٰ عليه السلام تاسي ته راغی او بيا مو هغه تابعداری وکړه اوزه مو پريښودم نو تاسو ومرو به ګمراه شئ " .

نو د موسی عليه السلام تابعداري سره لدی چي هغه پيغمبر ؤ لکن د رسول الله صلى الله عليه وسلم په مقابل کښی د هغه منل ګمراهي ده نو افسوس د هغه مقلدينو په حال چي د رسول الله صلى الله عليه وسلم صحيح حديث ورته ورسيږي او بيا د مذهب تقليد کوي او هغه حديث نه مني نو آيا دا به ګمراه نوي بلکي دا تر ټولو لوی ګمراه دی .

همدارنګه حديث کښی راځي :

عن جابر بن عبد الله رضي الله عنه قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم لا تسألوا أهل الكتاب عن شيء فإنهم لن يهدوكم وقد ضلوا فانكم إما أن تصدقوا بباطل او تكذبوا بحق فإنه لو كان موسى حياً بين اظهركم ما حل له إلا أن يتبعني . رواه احمد

(c) ketabton.com: The Digital Library

د جابر بن عبد الله رضي الله عنه نه روایت دی هغه وائي چي رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلي دي :

"د اهل کتابو نه د هیڅ شي پوښتنه مکوئ ځکه چي هغوی هیڅکله تاسوته سمه لاره نشي ښودلی او هغوی گمراه شوي دي ځکه چي یا به تاسو د باطل تصدیق وکړئ او یا به د حق تکذیب وکړئ . او که موسی علیه السلام ژوندی وای ستاسو مینځ کښي نو هغه ته بل څه روا نه وو غیر له دی چي زما تابعداري وکړي ."

او بل روایت کښي راځي چي رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلي دي :

"والذی نفس محمد بیده لو بدا لکم موسی فاتبعتموه وترکتموني لضللتم عن سواء السبیل ولو کان حیاً وادرك نبوتي لاتبعني" رواه الدارمي من حدیث جابر

" قسم دی په هغه ذات چي د محمد نفس د هغه په لاس کښي دی که موسی علیه السلام تاسوته راښکاره شی او د هغه تابعداری مو وکړه او زه مو پرېښودم نو د سمي لاري نه به بې لاري شئ او که موسی علیه السلام ژوندی وای او زما نبوت یي میندلای وای نو ارو مرو به یي زما تابعداری کړې "

نو موسی علیه السلام چي پیغمبر وو که ژوندی وای هغه ته به د رسول الله صلی الله علیه وسلم د بعثت څخه وروسته د دبل چا اطاعت روا نه وو نو بل چا ته به څرنګ روا شي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

د تقلیـــد رد

د اتباع الرسول په هکله د پر زیات خبرې وشوې دي هغه ټول نصوص چې د اتباع په هکله ذکر شو د تقلید رد هم پکښې وشو لکن د زیات وضاحت او تائید لپاره به زه د لوستونکو لپاره د تقلید لغوی او اصطلاحی معنی وکړم او بیا به د نصوصو په رڼا کې او د علماؤ د اقوالو په تائید د تقلید رد وړاندې کړم، که څه هم مونږ د الله تعالی په قرآني نصوصو او نبوی احادیثو سره د بل هر قسم استدلال څخه مستغني کړې یو، خو بیا هم او بیا هم د دې لپاره به د علماؤ اقوال ذکر کړو چې ځینو ناخبرو لوستونکو ته دا ښکاره شي چې دا مسائل زمونږ د ځانګړې رأی او فکر نتیجه نده بلکې ټول حق پرست محققین علماء زمونږ د دې کاروان ملګري دي او د تقلید رد له دې کبله ضروري ګڼم چې د تقلید په سبب په اسلامي امت کښې لوی تفرق او زیاتې شخړې او اختلافات را منځته شویدي تر دې چې خلک د قرآن او

(c) ketabton.com: The Digital Library

نبوی احادیثو څخه ډېر لیرې شوي دي دا ئمه کرامو په هکله دومره غلو او زیاتی شروع شوي دي چې د هغوی اقوال بلکې د هغوی څخه لا ندې د نورو زیاتو خلکو اقوال د قرآن او حدیث په ځای استعمالیږي او د اسې استدلال پرې بیول کیږي چې تر به وائي دغه اقوال اسماني وحی ده عام خلک د دین سره دومره نا آشنا شوي دي چې د یوه متل او قرآن ترمنځ یا د یوه شعر او حدیث تر منځ یا د فقهاؤ د اقوالو او نصوصو ترمنځ هیڅ تمیز نشته بلکې که چېرته یو چا ته په دینی مسئله کښې یو قرآنی ایت یا نبوی حدیث بیان شي نو هغه به سمدستی ددې په مقابله کښې د یوه عالم قول یا د عبدالرحمن بابا یو شعر پیش کړي . عوام خو لا څه چې ډېر علماء مونږ داسې لیدلي دي چې کله ورته یو حدیث وویل شي نو هغه په ډېر غضب سره د حدیث د نه منلو لپاره د خلکو اراء او اقوال وړاندې کړي نو مونږ حیران یو چې دوی پدې نه پوهیږي چې د نص په مقابله کښې نور څه دلیل نشی کیدای او که سره د پوهې داسې کوي :

فإن كنت لا تدري فتلك مصيبة
وإن كنت تدري فالمصيبة أعظم

که نه پوهیږی او داسی کوی نو دا هم یو مصیبت دی او که پوهیږی او سره د پوهې داسې کوي نو بیا خو دېر لوی مصیبت دی .

(c) ketabton.com: The Digital Library

د تقلید لغوي معنی :

تقلید د تفعیل د باب څخه مصدر دی او د «قلادة» د مادې څخه اخیستل شویدی ، قلادة هغه غاړکۍ او غړوندۍ ته ویل کېږي چې د څناورو او څارویو په غاړه کښې اچول کېږي نو تقلید په لغت کښې غړوندي په غاړه کښې اچولو ته وائي لکه د حدیثو په کتابونو کښې «باب تقلید الغنم» یا «تقلید الإبل» راځي یعني د حج په مناسکو کښې هغه د هدیې څارویو په غاړه کښې غاړکۍ اچول او غړوندی اچول .

دتقلید اصطلاحی معنی :

تقلید په اصطلاح کښې د یو چا خبره بې دلیله منلو ته وائي ، لکه چې امام ابن القیم د تقلید اصطلاحی معنی داسی را نقلوي

« التقلید معناه فی الشرع الرجوع إلی قول لا حجة لقائله علیه وذلك ممنوع منه فی الشریعة والإتباع ما ثبت علیه حجة » . اعلام الموقعین ص ١٧٨ ج - ٢

(c) ketabton.com: The Digital Library

د تقلید معنیٰ په اصطلاح کښې دا ده چې یو داسې قول او خبرې ته رجوع کول دي چې د هغه ویونکی ته پری دلیلہ وی او دا په شریعت کښې منع دی او اتباع دی ته وائي چې دلیل پری ثابت وی» ملا علی قاری حنفی په خپل کتاب شرح قصیدة امالی ص٣٤ طبع دهلی کښې لیکی.

«والتقلید قبول قول الغیر بلا دلیل فکأنه لقبوله جعله قلادة فی عنقه»

«تقلید د بل چا خبرو منل دی بی دلیله، نو دا د دی د قبول له کبله داسې شو لکه چې دا خبره یې یوه غاړه کې او غړوندي کړې او په خپله غاړه کښې یې واچاوه»

همدارنګه مسلم الثبوت کښې راځي:

«التقلید العمل بقول الغیر من غیر حجة»

«تقلید د بل چا په خبرو بې دلیله عمل کول دی»

مختصر ابن حاجب د تقلید معنیٰ داسې کوی:

«التقلید العمل بقول غیرك من غیر حجة. مختصر ابن حاجب ص٢٣١

تقلید دی ته وائي چې ته د بل چا په خبرو بې دلیله عمل وکړې.

همدارنګه.

تقلید ته علم نه ویل کیږي او مقلد ته عالم نه ویل کیږي

(c) ketabton.com: The Digital Library

لکه چي امام ابن قیم رحمه الله د علماؤ څخه دا قول را نقلوي :

« أجمع الناس علی أن المقلد لیس معدودا من اهل العلم

وأن العلم معرفة الحق بدلیله » . اعلام الموقعین ص ۷ ج ۱

« خلکو پدې اجماع کړیده چې مقلد په علماؤ کښې نه شمېرل

کېږي او علم د حق معرفت دی په خپل دلیل باندې » .

په قرآن کریم کښې داسې آیتونه ډېر زیات دي چې علماء په

هغې باندې د تقلید په رد کښې استدلال کوي ،

الله تعالیٰ فرمایي : اتخذوا احبارهم ورهبانهم اربابا

من دون الله ...... الآیة « التوبه - ۳۱ - »

ګرځولي دي « مشرکانو » خپل علماء او پیران په ربوبیت نیولی

د الله نه سوا » .

دغه آیت چې کله عدی بن حاتم د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه

واورېده نو ددې په تفسیر کښې یې د رسول الله صلی الله علیه وسلم

څخه پوښتنه وکړه چې مونږ خو یې عبادت نه دی کړی

نو رسول الله صلی الله علیه وسلم ورته وفرمایل :

« ألیس یحرمون ما احل الله فتحرمونه ویحلون ما حرم الله

فتحلونه »

آیا داسې نه وو چې هغوی به هغه څه حرام کړل چې الله

حلال کړي وو نو تاسو به حرام ګڼل او هغوی به هغه څه حلال

(c) ketabton.com: The Digital Library

کړل چې الله حرام کړي وُ نو تاسو به حلال ګڼل ؟.

عدی بن حاتم ووېل چې هغه دي وه نو رسول الله صلی الله علیه وسلم ورته ووېل :

« فتلك عبادتهم ». « همدا د هغوی عبادت وُ ».

رواه احمد والترمذی.

نو د دی نه معلومه شوه چې یهودو او نصاراؤ د خپلو علماؤ بې دلیله تقلید کړی وُ او همدغه تقلید شرك دی او کوم مقلد چې د چا تقلید کوی هغه یې په ربوبیت ونیوه.

او الله تعالی فرمائي :

« وَكَذٰلِكَ مَآ اَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ فِيْ قَرْيَةٍ مِّنْ نَّذِيْرٍ اِلَّا قَالَ مُتْرَفُوْهَآ ۙ اِنَّا وَجَدْنَآ اٰبَآءَنَا عَلٰٓى اُمَّةٍ وَّاِنَّا عَلٰٓى اٰثٰرِهِمْ مُّقْتَدُوْنَ » سورة زخرف ۲۳ -

« او همداسی که موږ تا نه مخکښې په هیڅ یوه کلی کښې ویره ونکی نه دی لیږلي مګر هغو عیاشو خلکو ویل چې موږ خپل پلاران په یوه دین موندلی دی او موږ د هغو د قدمونو پسې اقتدا کوو » او د پلارانو تابعداری یې بې دلیله د وحی په مقابل کښې کوله.

او الله تعالی فرمائي :

اِذْ تَبَرَّاَ الَّذِيْنَ اتُّبِعُوْا مِنَ الَّذِيْنَ اتَّبَعُوْا وَرَاَوُا الْعَذَابَ

(c) ketabton.com: The Digital Library

وَتَقَطَّعَتْ بِهِمُ الْأَسْبَابُ . وَقَالَ الَّذِيْنَ اتَّبَعُوْا لَوْ أَنَّ لَنَا كَرَّةً فَنَتَبَرَّأَ مِنْهُمْ كَمَا تَبَرَّؤُا مِنَّا كَذٰلِكَ يُرِيْهِمُ اللّٰهُ أَعْمَالَهُمْ حَسَرَاتٍ عَلَيْهِمْ وَمَا هُمْ بِخَارِجِيْنَ مِنَ النَّارِ ه

سورة البقرة ١٦٦ – ١٦٧ .

کله چې بیزار شي هغه کسان چې تابعداري یې شوې ده د هغو کسانو نه چې د دوی تابعداري یې کړیده او عذاب وګوري او ټولې وسیلې پرې ختمې شي . او هغه کسان به ووایې چې د نورو تابعداري یې کړیده کاش چې مونږ یوځل دنیا ته واپس شوي وای نو ددوی (مشرانو) څخه به داسې بیزار شو لکه چې مونږ نه بیزار شوي دي همدارنګه الله دوی ته خپل عملونه وربنایې چې په دوی باندې به افسوس وي او دوی به دا ورڅخه نه وځي » .

او الله تعالی فرمایي :

« وَإِذَا قِيْلَ لَهُمْ تَعَالَوْا إِلٰى مَا أَنْزَلَ اللّٰهُ وَإِلَى الرَّسُوْلِ قَالُوْا حَسْبُنَا مَا وَجَدْنَا عَلَيْهِ آبَاءَنَا أَوَلَوْ كَانَ آبَاؤُهُمْ لَا يَعْلَمُوْنَ شَيْئًا وَلَا يَهْتَدُوْنَ »

سورة المائدة – ١٠٤ .

او کله چې دوی ته وویل شي چې راشئ هغه کتاب ته چې الله رالیږلی او رسول ته نو وایې چې مونږ ته هغه څه

(c) ketabton.com: The Digital Library

بس دي چي خپل پلاران موږي موندلی دی. اګرکه د دوی پلاران په هیڅ شي نه پوهېږي او نه په هدایت دي»

او الله تعالی فرمایي:

وَقَالُوا رَبَّنَا إِنَّا أَطَعْنَا سَادَتَنَا وَكُبَرَاءَنَا فَأَضَلُّونَا السَّبِيلَا»

سورة الاحزاب ۶۷

او وبه وایي چي ای ربه مونږ د خپلو سردارانو او لویانو منلی وو نو مونږ څخه یي سمه لاره ورکه کړیوه»

علامه شنقیطی د دی ایت لاندي لیکی:

ومثل هذا في القرآن كثير من ذم تقليد الآباء والرؤساء وقد احتج العلماء بهذه الآيات في ابطال التقليد ولم يمنعهم كفر اولئك من الاحتجاج بها لأن التشبيه لم يقع من جهة كفر احدهما وإيمان الآخر وإنما وقع التشبيه بين التقليدين بغير حجة للمقلد كما لو قلد رجل فكفر وقلد آخر فأذنب وقلد آخر في مسألة دنياه فأخطأ وجهها كان كل واحد ملوماً على التقليد بغير حجة.

تفسير اضواء البيان ص ۴۹۱ ج ۱

پدي ډول د پلرونو او مشرانو د تقلید بدي په قرآن کریم کښی ډېره زیاته ده.

د تقلید په باطلولو علماؤ پدي آیتونو د لیل نیولی دی او

(c) ketabton.com: The Digital Library

د هغه مخکنیو کفرعلماء پدی ایتونو دلیل نیولو څخه ندی منعه کړي ځکه چې تشبیه پدی کښی نده چې یو کافر او بل مسلمان دی بلکې تشبیه د هغه مقلدینو په منځ کښی واقع شویده چې د خپل مشر بی دلیله منل کوي ، او دا داسی ده لکه یو سړی تقلید وکړي نو کافر شي بل تقلید وکړي گناهکار شی او بل د دنیا په کار کښی تقلید وکړي نو هغه د صحیح طریقې څخه خطا شی نو دا هر یو په بی دلیله تقلید باندی ملامت دی .

(c) ketabton.com: The Digital Library

تقلید کله شروع شو

رسول الله صلی الله علیه وسلم چې کوم پېړ یو ته خیر القرون ویلی دی یعنې په اولنیو درې پېړیو کښې تقلید هیڅ وجود نه لاره بلکې دیني مسائل به د قرآن او احادیثو څخه زده کېدل او په هغې به عمل کېده د کوم عالم څخه به چې چا د کومې مسئلې په هکله پوښتنه وکړه نو هغه به د کتاب الله او سنة الرسول (قرآن او حدیث) په استدلال جواب ورکاوه او د خلکو رأیو پسې تلل نه وُ.

محدث دهلوي شاه ولی الله رح وائي:

اعلم ان الناس کانوا قبل المائة الرابعة غیر مجتمعین علی التقلید الخالص لمذهب واحد بعینه

حجة الله البالغة ص۳۲۱

"پوه شه چې د څلورمې صدۍ نه مخکښې خلک د یوه خاص مذهب په تقلید باندې نه وو را ټول شوي."

(c) ketabton.com: The Digital Library

همدارنګه شاه ولی الله په خپله رساله الانصاف ص۷۰ کښې لیکي :

اعلم أن الناس فی المائة الأولی والثانية غير مجتمعين على التقليد لمذهب واحد بعينه .

یوه شه چې په اوله او دوهمه هجري پېړۍ کښې خلک دیوه شخص په تقلید راټول نه وو .

شیخ خجندی وائي :

فالسلف لا يعرفون ذلك وكانوا لا يقلدون إلا صاحب الشرع صلی الله علیه وسلم وقد صح اجماع الصحابة والتابعين وتابعيهم باحسان من السلف الصالحين على المنع من أن يقصد انسان إلى قول بعينه فمن اخذ بجميع اقوال أبي حنيفة اوجميع أقوال مالك او اقوال الشافعي اوجميع أقوال أحمد اوغيرهم ولم يعتمد على ماجاء فی الكتاب والسنة فقد خالف اجماع الامة كلها واتبع غير سبيل المؤمنين . هدية السلطان ص۱۲

سلف صالحین دا تقلید نه پېژني او د صاحب الشرع یعنې رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه غیر د بل چا تقلید یې نه کاوه او د سلف صالحینو یعنې صحابه وو تابعینو او تبع تابعینو اجماع صحیح ثابته ده چې هغوی دا کار منع کاوه چې یو انسان یواځې د یوه شخص قول

(c) ketabton.com: The Digital Library

پسې روان وی نو چا چې د ابو حنیفه ټول اقوال واخیستل یا یې د مالک ټول اقوال واخیستل یا یې د شافعی ټول اقوال واخیستل، یا یې د احمد ټول اقوال واخیستل او یا یې د بل چا ټول اقوال واخیستل او په هغو احکامو یې اعتماد ونه کړ چې په کتاب او سنت (قرآن او حدیثو) کښې راغلي دي ـ نو د غه شخص د ټول امت د اجماع څخه مخالفت وکړ، او د مؤمنانو نه پرته د بلې لارې تابعداری یې وکړه.

علامه خجندی لیکی:

وهذه المذاهب أمور مبتدعة حدثت بعد القرون الثلاثة.

هدیت السلطان ص١

او دا مذاهب د بدعت کارونه دی چې د درې صدیو (پیړیو) څخه وروسته پیدا شوی دی.

امام ابن قیم رحمه الله د تقلید او مقلدینو په هکله داسې وائې:

وانما حدثت هذه البدعة فى القرن الرابع المذموم على لسان رسول الله صلى الله عليه وسلم، فالمقلدون لمتبوعهم فى جميع ما قالوه يبيحون به الفروج والدماء والاموال ويحرمونها ولا يدرون اذلك صواب ام خطأ على خطر عظيم ولهم بين يدى الله موقف شديد يعلم فيه من قال على الله ما لا

(c) ketabton.com: The Digital Library

يعلم انه لم يكن على شئ .

اعلام الموقعين ص ۱۸۹ ج ۲

«اد تقليد بدعت څلورمې صدۍ چې رسول الله صلی الله عليه وسلّم ورته بده ويلې دده دی څخه وروسته پيدا شوی نومقلدين دخپلو مشرانو په ټولو اقوالو (څوکه ځينو يې عورتونه) او وينې او مالونه رواکوی، او ناروا کوی او پدې نه پوهيږي چې دا خبره صحيح ده او که خطا ده. او دوی په دی کارونو سره په يو لوی خطر کښې واقع شوی دی. او دوی لپاره دالله په مخ کښې ډير سخت مقام دی چا چې په الله هغه څه ويل چې پرې نه پوهيده بيا به په دی پوه شي چې مونږ په هيڅ دليل نه وو».

علامه شنقيطی په خپل تفسير اضواء البيان کښې ليکی:

فتقليد العالم المعين من بدع القرن الرابع ومن يدعى خلاف ذلك فليعين لنا رجلاً واحداً من القرون الثلاثة الاول التزم مذهب رجل واحد معين ولن يستطيع ذلك أبدا لأنه لم يقع البتة».

تفسير اضواء البيان ص ۴۸۸-۴۸۹ ج ۷

دیوه معلوم او ټاکلی عالم تقليد کول دڅلورم قرن

(c) ketabton.com: The Digital Library

د بدعاتو څخه دی اوکه څوك د دی خلاف دعوه لری نوموږ ته دی د دری اولنیو هجری پیړیو نه یو سړی راپه ګوته کړی چې هغه دیوه ټاکلی سړی د مذهب تقلید په ځان لازم کړی وی، او دا کار هیڅکله نه شي کولی ځکه چې داسي هیڅ شوی نه دی".

همدارنګه نوره ډېر زیات علماء لیکی چې تقلید یو بدعت دی چې د خیرالقرون څخه وروسته پیدا شوی دی نو زه د هغه مقلدینو څخه پوښتنه کوم چې هغوی دین په څلورو مذهبونو کښې محصور او محدود کړی او دیوه تابعداری اسلام ګڼي بلکي د اوسنی زمانی ځینو مقلدینو دا هم لیکلي دی چې «بی مذهبه دله مسلمان نه کیدای شي» نو زه ورته وایم چې د دغه مذهبونو د پیدا کیدو نه مخکښې او د رسول الله صلی الله علیه وسلم د وفات نه وروسته خلك د چا په مذهب وو؟ آیا هغوی مسلمانان وو او که نه صحابه کرام، تابعین او تبع تابعین دچا په مذهب وو آیا هغوی مسلمانان وو اوکه نه؟ آیا هغه امام چې ته یې تقلید کوی هغه د چا په مذهب وو؟ د هغه پلار د چا په مذهب وو ایا ستا امام او د هغه پلار مسلمانان وو اوکه نه؟ که د دی ټولو سوالونو ځواب دا وی چې دغه خلك

(c) ketabton.com: The Digital Library

ټول مسلمانان ئې نو بيا تا دغه فتوى په کوم دليل اوکوم جرأت سره په دغه ټولو محکنيو او ورستنيو خلکو ولګوله ايا د الله نه نه ويريږي؟ آيا په قبر کښې به تا څخه دا پوښتنه کيږي چې ته دچا په مذهب وى ايا د قيامت په ورځ به تا څخه دا پوښتنه کيږي چې تا ولى د فلانى امام خبره نه وه منلى؟ اوکه تا څخه به دا پوښتنه کيږي چې آيا تا د الله تعالىٰ او د هغه د رسول صلى الله عليه وسلم خبره منلى وه اوکه نه؟. ضرور به داسې يوه ورځ راځي چې ته اوستا په څير نور ډير رانده مقلدين به د الله په مخ کښې ولاړ وى او الله تعالىٰ به درته وائې چې په کوم دليل دى حلال اوحرام جوړ کړى ؤ؟ په کوم دليل دى ديوه غير معصوم خبره منلې وه؟. او په کوم دليل دى دغه غير معصوم د ربوبيت او رسالت درجې ته رسولاى ؤ؟ ولى دى زما د رليږل شوى رسول خبره نه وه منلى؟ ايا ما تا ته نه ؤ ويلى چې: مَا اٰتَاكُمُ الرَّسُوْلُ فَخُذُوْهُ وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوْا » آيا ما تا سو ته نه ؤ ويلى چې« لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِيْ رَسُوْلِ اللّٰه اسوة حسنة » .

نو راشه اى مقلده اوس دى وخت دى الله څخه دخپلو تيرو اعمالو مغفرت وغواړه او په اخلاص سره توبه وباسه

(c) ketabton.com: The Digital Library

او يواځې د الله تعالى كتاب او د هغه د رالېږلي شوي اخري رسول محمد صلى الله عليه وسلم د احاديثو پيروي وكړه او د فلان او فلان خبرې پرېږده د هغه ورځې څخه ځكښې د ځان د خلاصون په فكر كښې شه چې هلته به بيا نه دنيا ته راتلل وي او نه به بيا پښېماني څه فائده لري .

امام ابن قيم الجوزية په خپل كتاب اعلام الموقعين كښې د څلورمې صدۍ په هكله داسې وائي:

« وكان دين الله سبحانه و تعالىٰ أجل في صدورهم، و اعظم في نفوسهم، من ان يقدموا عليه رأياً او معقولاً او تقليداً او قياساً ».

اعلام الموقعين ص ج ١-٦

د هغو په سينو كښې د الله تعالىٰ د دين دې ډېر لوړ مقام ؤ او د هغوی په زړونو كښې د دې ډېر لوی وچې په دې دين باندې رايه، عقلي امور، تقليد او يا قياس مخكښې كړي .

نو د دې نه معلومه شوه چې تر څلورمې صدۍ پورې تقليد نه ؤ بلكه امام ابن قيم د څلورمې صدۍ د علماؤ د اتباعو د اولنې پړاؤ په هكله هم داسې وائي:

« زاهدين في التعصب للرجال واقفين مع الحجة والاستدلال

(c) ketabton.com: The Digital Library

يسيرون مع الحق أين سارت ركائبه» اعلام الموقعين ص ج-۱

«هغوی د سرو لپاره د مذهبي تعصب څخه ځان ساته او د حجت او دليل سره ولاړ وُ د حق سره له بره چې هرځوا ته روانی وی هغوی به هماغه لور ته تلل»

يعنی دا به يې نه ويل چې زما امام او مقتدا داسې ويلي دی نو زه به همدا منم او د بل چا به نه منم اگر چې د بل چا خبره د حجت او دليل پهاساس حق وی بلکه هرچا به چې ورته حق وويل هغه به يې منل داسې نه وُ لکه زمونږ د زمانې مقلدين چې حق ورته څرگند شي او خپله پرې هم اعتراف وکړی لکن مذهبي تعصب پرې دومره غالب وی چې هغه حقه خبره نه مني او هغه د مذهب خبره يې ټينگه کړی وی. د مثال په توگه به زه تاسو ته د حنفي مذهب د يوه متعصب مقلد خبره را نقل کړم:

محمود حسن بن ذوالفقار علي الديوبندی په ترمذی باندې تقرير ليکلی دی په هغه کښې يوه مسئله دا ده چې: عبد الله بن عمر وائي رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمايلی دي:

«البيعان با لخيار مالم يتفرقا» رواه البخاری ومسلم وابو داؤد والترمذي واللفظ له.

(c) ketabton.com: The Digital Library

« اخیستونکی او خرڅونکی ترهغه پورې خیار لري چې تر څو جلا شوی نه وی».

پدې کښې اختلاف دی امام احمد، امام شافعی او عام محدثین وائي چې د دی تفرق څخه مراد تفرق بالأبدان دی یعنې بایع او مشتري ترهغه پورې اختیار لري ترڅو چې د هغه ځای څخه تللی نه وی. او ابوحنیفة وائي ددې تفرق څخه مراد تفرق بالکلام دی یعنې کله چې بایع وویل چې ما په تا خرڅ کړی او مشتری وویل چې ما اخیستی نو بیا اختیار نه لري.

د دې حدیث راوی عبدالله بن عمر رضی الله عنهما د عمل څخه د محدثینو د مذهب تائید کېږي ځکه چې هغه به کله څه شی واخیست او یا به یې خرڅ کړ نو هغه ځای څخه به روان شو د دی لپاره چې بیع واجب شي لکه دا عمل یې امام ترمذی په ص‌۲۳۶ ج-۱ کښې ذکر کړی دی. همدارنګه نورې ډېرې زیات احادیث په دی دلالت کوی چې مراد د تفرق څخه تفرق بالأبدان دی. او عجیبه خبره خو دا ده چې د احنافو دا مذهب دی چې راوی کله د روایت څخه خلاف وکړی نو د هغه راوی به عمل اخیستل کېږي. او راوی چې د کوم حدیث روایت کړی دی هغه به پرېښودل کېږی

(c) ketabton.com: The Digital Library

او دا أصل هم غلط دی ځکه چې مونږ د رسول الله صلی الله علیه وسلّم په إتباع مأمور یو نه د بل چا په اتباع.

او د هدی فاسد اصل په اساس احنافو د ډیرو زیاتو احادیثو خلاف کړی دی چې د هغې ذکر او س د بحث څخه مونږ لیری کوی.

لکن د دی سره سره هم پدې ځای کښې احنافو د مذکور حدیث او د عبد الله بن عمر رضی الله عنهما د عمل خلاف کړی دی. نو محمود حسن دیوبندی پدې حدیث باندې د ډیر بحث نه وروسته داسې لیکی:

«فالحاصل إن مسئلة الخیار من مهمات المسائل و خالف أبوحنیفة فیه الجمهور وکثیراً من الناس من المتقدمین والمتأخرین صنفوا رسائل فی تردید مذهبه فی هذه المسئلة ورجح مولانا شاه ولی الله المحدث دهلوی قدس سره فی رسائل مذهب الشافعی من جهة الأحادیث والنصوص وکذلك قال شیخنا مد ظله یترجح مذهبه وقال: الحق والإنصاف ان الترجیح للشافعی فی هذه المسألة ونحن مقلدون یجب علینا تقلید امامنا إبی حنیفة». تقریر الترمذی ــ لمحمود حسن الدیوبندی ص۳۵ ط۳۶ «حاصل دا دی چې د خیار مسئله د ډیرو مهمو مسائلو څخه ده

(c) ketabton.com: The Digital Library

او ابوحنيفة پدى كښې د جمهورو علماؤ او د محكنيو او وروستنيو ډېرو خلكو خلاف كړى او پدى مسئله كښې مخكنيو او وروستنيو ډېرو علماؤ د ابو حنيفة د مذهب په خلاف او ترديد كښې ډېرى رسالى ليكى دى. او محدث دهلوى شاه ولى الله هم پخپلو رسالو كښې د احاديثو او نصوصو له أمله د شافعى مذهب ته ترجيح وركړې. او همدارنګه زموږ استاذ هم ويلى دى چې د شافعى مذهب صحيح دى او ويلى يې دى چې حق او انصاف دا دى چې پدى مسئله كښې ترجيح د شافعى طرفته ده. لكن موږ مقلدين يو او موږ باندې د خپل امام تقليد واجب دى.»

نو دا څومره د افسوس خبره ده چې يو سړى

احاديث او نصوص، حق او انصاف پرېږدى

او د مذهب پسې ځي كه دا رنګه تقليد شرك نه وى نو اخر شرك

به څه وى.

او د دى تقليد د مرض سبب او علت دا دى چې د قرآن او حديثو څخه د غه علماؤ خلك ليرى كړى دى د فقهاؤ اقوال او ديونان فلسفى يې دين ګڼلى او قرآن او حديث يې شاته غورځولى نو ځكه د غسې علماؤ ته يو حق پرست عالم داسې وائي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ايـا علماء الهند طال بقاءكم
و زال بفضل الله عنكم بـلاءكم
رجوتم بعلم العقل فوز سعادة
وأخشى عليكم ان يخيب رجاكم
فلا فى تصانيف الاثير هدا ية
ولا فى اشارات ابن سينا شفاءكم
ولا طلعت شمس الهدى من مطالع
فأوراقها ديجوركم لا ضياءكم
ولا كان شرح الصدر للصدر شارحا
بل ازداد منه فى الصدور صداءكم
وبازغة لاضوء فيها اذا بدت
واظلم منها كالليالى ذكاءكم
وسلمكم مما يفيد تسفلا
ليس به نحو العلى ارتقاءكم
فما علمكم يوم المعاد بنافع
فيا ويلتى ما ذا يكون جزاءكم
أخذتم علوم الكفر شرعاً كأنما
فلاسفة اليونان هم انبياءكم

(c) ketabton.com: The Digital Library

مرضتم فزدتم علة فوق علة
تداووا بعلم الشرع فهو دواءكم
صحاح حديث المصطفیٰ وحسانه
شفاء عجيب فليزل منه داءكم

ترجمه:

ای د هند علماوُ د ډېر وخته پورې ژوندی اوسئ او د الله په فضل دی تاسو نه ستاسو بيماری ليری شي د عقل په علم باندې د اخرت د نيک بختۍ اميد لرئ، او ويرېږم چي ستاسو دا اميد به برباد شی، نه د اثير په تصانيفو کښې هدايت شته، او نه د ابن سينا په بنديخانو کښې، د هدايت لمر د مطالعو څخه نه دی ختلی، د دی کتابونو پاڼې تر اوسه پورې تياری دی او رڼا نه ده، لا صدر شرحی کښې د سينی پراخی نشته، بلکې ستاسو سينو کښې له دی نوره هم درد زيات شو، کله چي دا کتابونه د شمس بازغه بنکاره شي نو هيڅ رڼا پکښې نه وی، او د دی نه هم د شپی غوندی ستاسو ذکاء زيا نه تياره ده، او سُلم کتاب تور هم را ښکته کول کوی، او پورته خواته تاسو نشی پورته کولای، نو د قيامت په ورځ دا ستاسو علم تاسو ته هيڅ

(c) ketabton.com: The Digital Library

فائده نه رسوی، نو های أفسوس چې ستاسو بر خه جزاء وی، تاسو د کفر علومو ته شرعه جوړه کړې ده، داسې ښکاری لکه چې دیونان فلاسفه ستاسو أنبیاء وی".

تاسو نا جوړه شوی یاست او مرضونو ډېر شوی دی، نو د شرعی په علم دواء وکړی چې دا ستاسو دارو دی د رسول الله صلی الله علیه وسلّم صحیح او یا حسن احادیث یوه عجیبه شفا ده نو په همدې دی ستاسو مرض لیری شی.

څه عجیبه دارو یې روحی بیمارانو ته وښودل نو راځئ ای د شرك، تقلید او بدعت بیمارانو په قرآن او حدیثو باندې د خپلو روحی امراضو دارو وکړئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د تقلید رد د سلف صالحینو څلورو امامانو

او نورو د امت د علماؤ د اقوالو په تأیید

ټولو سلف صالحینو، څلورو مشهورو امامانو او د اسلامی امت نامتو علماؤ د تقلید رد کړی دی چې د هغوی ځینې اقوال به د نمونې په شکل زه لوستونکو ته را نقل کړم.

په یوه روایت کښې راځی:

عن ابن عباس قال لیس منا أحد الا یؤخذ من قوله ویدع غیر النبی صلی الله علیه وسلم. رواه احمد

د عبدالله بن عباس رضی الله عنه نه روایت دی هغه وائي چې زمونږ نه هیڅ یو کس نشته مګر د هغه ځینې خبره به اخیستل کیږی او ځینې به پرې منوول کیږی غیر د نبی کریم صلی الله علیه وسلم نه».

دویم نکته

عبدالله بن مسعود رضی الله عنه وائي:

لا یقلدن أحدکم دینه رجلاً ان آمن آمن وان کفر کفر فإنه لا أسوة فی الشر» اعلام الموقعین ص۱۷۶ ج-۲ تفسیر اضواء البیان ص۴۹۴ ج۷

ستاسو یو کس دی په دین کښې د یوه سړی څخه تقلید

(c) ketabton.com: The Digital Library

نه کوی چې که هغه ایمان راوړی نو دا هم ایمان راوړی او که هغه کافر شو دا هم کافرکیږي ځکه چې په شرکې تابعداری نښته ٥.

شیخ الاسلام ابن تیمیة وائي:

وهؤلاء الأئمة الاربعة رضي الله عنهم قد نهوا الناس عن تقليدهم في كل ما يقولونه

مجموع فتاوی ص۲۱۱ ج۲۰ - دغه څلور امامان دی چې خلک یې ددوی په هره خبره کښې د تقلید څخه منع کړی دی «.

امام ابن قیم وائي:-

وقد نهى الائمة الاربعة عن تقليدهم و ذموا من أخذ اقوالهم بغير حجة» اعلام الموقعين ص۱۸۱ ج۲.

څلور و امامانو (ابوحنيفة، مالك، شافعی او احمد) دخپل تقلید څخه خلک منع کړی دی او چا چې د هغوی اقوال بې دلیله واخیستل هغه ته امامانو بد ویلی دی».

علامه شنقیطی وائي:

اعلم أن الائمة الاربعة رحمهم الله متفقون على منع تقليدهم التقليد الاعمى الذی يتعصب له من يدعون انهم اتباعهم ولو كانوا أتباعهم حقاً لما خالفوهم في تقليدهم الذی منعوا منه و نهوا عنه»

تفسیر اضواء البیان ص۵۳۹ ج۷.

(c) ketabton.com: The Digital Library

«پوره شه چې څلور امامان رحمهم الله د هغوی د تقلید په منع متفق دي داسې رووند تقلید چې ځینې هغه متعصبین خلك يې كوي او دا دعوه لري چې مونږ د دې امامانو تابعدار يو، نو كه دوی د هغه امامانو په حقه تابعدار وای دوی به د هغوی داسې خلاف نه وكړی چې هغوی تقليد منع كړی دی او دوی يې تقليد كوي».

امام ابو حنيفه وايي:

لا ينبغي لمن لم يعرف دليلي ان يفتي بكلامي»

حجة الله البالغة ص٢٣١.

«چا ته دا مناسب نه دي چې زما دليل يې نه وي پيژندلی او زما په خبره فتوی وركړي».

نو اوسنی حنفيان د امام ابو حنيفه د دې قول نه مخالف دي ځكه چې د هغه دلائل ورته په ډيرو ځايو كښې معلوم نه وي او د هغه په مذهب فتوی وركوي.

امام ابو حنيفه وايي:

اذا قلت قولاً وكتاب الله يخالفه فاتركوا قولي لكتاب الله.

كله چې ما څه خبره وكړه او د الله د كتاب نه مخالفه وه نو زما خبره د الله كتاب لپاره پريږدي».

(c) ketabton.com: The Digital Library

چا ورته وویل که د رسول الله صلی الله علیه وسلّم قول یې مخالف وي؟

هغه وویل:

«اتركوا قولي لخبر الرسول صلّى الله عليه وسلّم.

«زما خبره د رسول الله صلّی الله علیه وسلم د حدیث لپاره هم پرېږدئ»

چا ورته وویل: که د صحابه وو قول یې مخالف وي.

هغه وویل:

«اتركوا قولي لقول الصحابة». فتح المجيد ص١٩ هدية السلطان

زما قول د صحابه وو قول لپاره هم پرېږدئ»

او د هغه حنفیانو په حال زیات افسوس دی چې صحیح حدیث ورته ورسېږي خو بیا هم د امام ابوحنیفه خبره نه پرېږدي هغه ورته وائي چې ما پرېږده او دوی وائي چې مونږ به تا نه پرېږدو.

امام ابوحنیفه وائي:

«إياكم والقول في دين الله تعالى بالرأي وعليكم باتباع السنة فمن خرج عنها ضل»

الميزان الكبرى للشعراني ص٨ ج١-٧

«تاسو ځان وساتئ د الله تعالی په دین کښې د رأیې نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

او تا سو هر و مرود سنتو اتباع وکړئ او څوک چي د سنتو څخه ووت گمراه شو.

امام مالك رح وائي:

«ما منا الا راد و مردود عليه إلا صاحب هذا القبر صلى الله عليه وسلم». فتح الجيد ص۱۹۱

«زمونږ نه هیڅ یو کس نشته مگر هغه باندي خپله خبره بېرته وا پس کېږی او نه منل کېږي غیر د دی قبر والا نه یعنی د نبی کریم صلی الله علیه وسلم قبر ترڅي اشاره وکړه».

امام مالك وائي:

«انما انا بشر أخطئ وأصيب فانظروا فی رأيي فكل ما وافق الكتاب والسنة فخذو به وكل مالم يوافق الكتاب والسنة فاتركوه». تفسير اضواء البيان ص۳۹ ۷-۲۰.

«بی شکه زه بشر يم کله خطا کېږم او کله حق ته رسېږم نو زما رایه وگورئ زما هره رایه چي د قرآن او حدیثو سره موافقه وه نو وائي خلی او کومه چي د قرآن او حدیثو سره موافقه نه وه نو پری یې ږدی».

امام شافعي رح وائي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

مثل الذی يطلب العلم بلا حجة كمثل حاطب ليل يحمل حزمة حطب وفيه افعیٰ تلدغه وهو لايدری».

اعلام الموقعين ص ١٨١ ج - ٣

«د هغه چا مثال چي د بې دليله علم طلب کوی د هغه چا په شان دی چي د شپې خاشاك را ټولوی يوه کيږدۍ راواخلی او په هغې کښې ماروی هغه يې وچيچی او دا پرې نه پوهيږي».

همدارنګه وائي:

اذا صح الحديث فهو مذهبی» تفسير اضواء البيان ص ٥٤١ ج - ٧

«کله چي حديث صحيح ثابت شونو همدا زما مذهب دی».

همدارنګه امام شافعی وائي:

«أجمع المسلمون علی ان من استبان له سنة رسول الله صلی الله عليه وسلم لم يکن له ان يدعها لقول احد من الناس».

اعلام الموقعين لابن القيم ص ٧ ج - ١

مسلمانانو پدی اجماع کړيده چي چاته د رسول الله صلی الله عليه وسلم سنت ښکاره شونو هغه ته دا روا نده چي دغه سنت په خلکو کښی د يو چا د قول له امله پرېږدي».

امام شافعی وائي:

«إذا صح الحديث بما يخالف قولی فاضربوا بقولی الحائط»

(c) ketabton.com: The Digital Library

وإذا رأيت الحجة موضوعة على الطريق فهي قولي».

مجموع فتاوى ص۲۱۱ ج۲۰

«کله چې صحیح حدیث راغی او زما دقول مخالف وي نو زما خبره په دیوال وولئ اوکله چې تا دلیل ولیده چې په لاره کښې ایښی وي نو همدغه زما قول دی».

امام احمد رح وائي :

«لا تقلدني ولا تقلد مالكاً ولا الثوري ولا الأوزاعي وخذ من حيث أخذوا».

وقال : «من قلة فقه الرجل ان يقلد دينه الرجال».

اعلام الموقعين ص۱۸۲ ج۲ . مجموع فتاوى ص۲۱۲ ج۲۰

«زما تقلید هم مه کوئ او د مالک سفیان ثوری او اوزاعی تقلید هم مه کوئ او د هغه ځای نه دین واخله چې هغوی اخیستی (قرآن او حدیثو نه) او وائي چې دیوه سړی د ناپوهۍ او فقاهت د کموالی نه دا هم ده چې خپل دین د سړیو نه تقلید وي».

امام احمد رح وائي :

عجبت لقوم عرفوا الإسناد وصحته ويذهبون إلى رأي سفيان والله تعالى يقول : «فليحذر الذين يخالفون عن

(c) ketabton.com: The Digital Library

أمره أن تصيبهم فتنة او يصيبهم عذاب أليم. أتدرى ما الفتنة؟ الفتنة الشرك. لعله إذا رد بعض قوله أن يقع فى قلبه من الزيغ فيهلك. فتح المجيد ص۴۶

" زه هغه قوم ته تعجب کوم چې سند او د سند صحت يې پېژندلی دی او بيا د سفيان رايي پسې ځي او الله تعالی فرمايي: هر و مرو دی و وېرېږي هغه کسان چې د رسول الله صلی الله عليه وسلم د طريقي او حکم څخه مخالفت کوي چې دوى ته به فتنه ورسيږي او يا به ورته دردناك عذاب ورسيږي" ايا ته پوهېږې چې فتنه څه شى دى؟ فتنه شرک دی.

کېدای شي چې د رسول الله صلی الله عليه وسلم ځينې خبرې رد کړي (قبولې او عملې يې نکړي) نو دده په زړه کښې به کوږ والی پيدا شي او هلاک به شي."

نو دا هغه غلو امامان دي چې د دوی مقلدين يې په هر څه کښې تقليد کوي که صريح نص د قرآن کريم او صحيح حديث هم راشي او د دوی د امام خبره د دغه نص څخه مخالفه وي نو دوی نص پرېږدي او د امام خبره اخلي او يا د امام نه د پرولاندی خلکو خبره اخلي. لکه چې صاوي ويلي دي چې زمونږ د امام خبره د قرآن کريم يا حديث او يا د اجماع څخه هم مخالفه وی نو مونږ به دا د پواره پرېږدو او د امام خبره به اخلو. نو هم دغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

تقلید شرک دی اود همدی تقلید څخه مونږ ه خلور واړه امامانو منع کړي یو . همدارنګه داسلامی امت نورو علماؤ هم تقلید منع کړیدی .

ابو عبدالله بن خوازمنداد البصری وائي :

والتقلید فی دین الله غیر صحیح وکل من اوجب الدلیل علیك اتباع قوله فأنت متبعه والإتباع فی الدین مسوغ والتقلید ممنوع •   اعلام الموقعین ص۱۷۸ ج ۲

دالله په دین کښی تقلید صحیح ندی او هر هغه څوك چي په تا باندی دلیل د (قرآن او حدیث) څخه د هغه د قول اتباع لازمه کړي نو ته د هغه متبع یي او اتباع په دین کښی روا ده او تقلید منع دی •.

عبدالله بن معتمر وائي :

"لا فرق بین بهیمة تنقاد و انسان یقلد " .

تفسیر اضواء البیان ص٤٩٤ ج ۷   اعلام الموقعین ص۱۳۰ ج ۲

" د هغه حیوان او چارپای په منځ کښی چي پری پکښی وي او څوکښي راښکاږي او د هغه انسان چي تقلید کوي هیڅ فرق نشته ".

ابن عبدالبر د مزنی قول داسی را نقلوي :

"یقال لمن حکم بالتقلید هل لك من حجة فیما حکمت به؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

فإن قال نعم أبطل التقليد لأن الحجة أوجبت ذلك عنده لا التقليد ، فإن قال حكمت به بغير حجة قيل له فلم أرقت الدماء وأبحت الفروج وأتلفت الأموال وقد حرم الله ذلك إلا بحجة ، قال الله عز وجل (إن عندكم من سلطان بهذا) اى من حجة بهذا ، .

تفسير اضواء البيان ص ۴۹۷ ج ۲

چاچي په تقليد يوحكم وكړ بايد ورته وويل شي چي ايا تاچي په څه شي حكم وكړ څه دليل درسره ؤ ؟ كه يې وويل چي : هو ! نو تقليد يې باطل كړ ځكه چي دليل داحكم واجب كړ نه تقليد . اوكه و يې ويل چي مابې دليله حكم وكړ نو بايد ورته وويل شي چي ولى دى (يدى بى دليله حكم) وينې توى كړې او فرجونه (سڅى) دى روا كړى اومالونه دى لوټ كړل حال داچي دا كار الله تعالى بى دليله حرام كړى دى . الله فرمايلى دي ، اياتاسوسره پدى څه دليل شته ، .

علامه محمد بن اسماعيل الأمير اليمانى وائي :

علام جعلتم ايها الناس ديننا لأربعة لاشك فى فضلهم عندى
هم علماء الدين شرقاً ومغرباً ونور عيون الفضل والحق والزهد
ولكنهم كالناس ليس كلامهم دليلاً ولاتقليدهم فى غد يجدى

(c) ketabton.com: The Digital Library

ولازعمواحاشاهم أن قولهم . دليل فيستهدى به كل مستهدى
اى خلکو تاسو پرکوم دلیل دازمونږ دین هغوخلورو
امامانو پورې تړلی دی چې زما پر نزد د هغوي پر فضیلت
کښې هیڅ شک نشته هغوی په مشرق او مغرب کښې د دین
علماء دی او د فضیلت ، حق او زهد د سترګو رڼا ده ، لکن
دوی هم دنورو خلکو غوندی دي چې د هغوی خبره دلیل
ندی او نه يې تقلید سباورځی لپاره ختم کتهٔ لری او دی امامانو
داهم نه دي ویلی چې زمونږ قول داسی دلیل دی چې هرڅوک
پری هدایت مومي.

ملا علی القاری حنفي وائي :

"لا يجب على أحد من هذه الأمة أن يكون حنفياً اومالكياً
اوشافعياً اوحنبلياً". بحوالة هداية السلطان ص١٦

پدی امت کښې هیچا باندی دالازم ندي چې یا دی حنفي
وي او یا دی مالکی وي او یا دی حنبلي وي .

د حنفي مذهب مشهور عالم ابن همام د حنفی فقهی په
اصولو "التحرير" کښې لیکی :

"ان التزام مذهب معين غير لازم على الصحيح لان
التزامه غير ملزم اذ لا واجب إلا ما أوجبه الله ورسوله
ولم يوجب الله ولا رسوله على احد من الناس أن يتمذهب

(c) ketabton.com: The Digital Library

على مذهب رجل من الأئمة فيقلده في دينه في كل ما يأتي ويذرون غيره ".

حوالة هدية السلطان ص۱۵

"صحيح خبره داده چې ديوه تاكلي مذهب لازم گڼل په ځان باندې ضروري ندي ځكه چې دا لازم گڼل لازم شوي ندي ځكه چې واجب نشته مگر هغه چې الله تعالىٰ واجب كړي وي او د الله تعالىٰ رسول واجب كړي وي، او دا نه الله تعالى واجب كړي او نه د هغه رسول چې يو څوك دې دامت ديوه سړي په مذهب وي او په دين كښې دې په هر څه كښې د هغه تقليد كوي او د نورو سرو چې څه وي هغه دې پرېږدي "

علامه خجندي ليكي :

"وماكفر غالب من كفر من الأولين والآخرين إلا بالتقليد للأحبار والرهبان والمشايخ والآباء" .

هدية السلطان ص۸

"د مخكښنو او وروستينو څخه زيات خلك چې كافر شوي دي هغوى د علماؤ، پيرانو، مشايخو او پلرونو په تقليد كافر شوي دي"

خجندي بل ځاى كښي ليكي :

(c) ketabton.com: The Digital Library

"ولكن الأسف ألف أسف من المقلدين المتأخرين والمؤلفين الذين سودوا الدفاتر وقد ظنهم الناس أنهم علماء مجتهدون معصومون فهم قد الزموا الناس تقليد واحد من الأئمة الأربعة ومذاهبهم المعروفة فبعد الإلتزام حظروا الأخذ والعمل بقول غيره كأنهم جعلوه نبيا مرسلاً مطاعاً" هدية السلطان ص۹

"د ورستنيو هغو مقلد ينواو مؤلفينو پر هكله زرخله افسوس دی چې کتابونه يې ډک کړيدی او خلک پری گمان کوي چې هغوی علماء او معصوم مجتهدين دي ځکه چې دوی دخلورو امامانو تقليد او معلوم مذهبونه پر خلکو لازم کړيدي او بيا يې دنورو خلکو قول اخيستل او پر هغې عمل کول منع کړي خلک ويرولي دي نو دا داسې شو لکه چه دغه امام ته يې رالېږل شوی نبي جوړ کړی وي چې دهغه اطاعت کيږي".

همدارنګه علامه خجندي پر خپله رساله "هدية السلطان" کښي ليکي :

"وأما المذاهب فهي اراء أهل العلم وافهامهم في بعض المسائل واجتهاداتهم وهذه الآراء والإجتهادات والفهوم لم يوجب الله تعالى ولا رسوله على احد اتباعها، فإن فيها

(c) ketabton.com: The Digital Library

الصواب والخطأ. ولا صواب خالصاً إلا ما ثبت عن رسول الله صلى الله عليه وسلم وكثيراً ما ذهب الأئمة إلى مسألة فبان لهم الحق في غيرها فرجعوا عنها؟

هدية السلطان ص۵

دا مذاهب د علماؤ رأيې او پر ځینو مسائلو کښې د هغوی فهم او اجتهادونه دي او د دی رأیو او اجتهادونو پوهې تابعداري پر هیچا باندې نه الله تعالیٰ او نه د هغه رسول واجبه کړېده ځکه چې پدی کښې حق ته رسېدل هم شته او خطا کېدل هم شته او حق ته رسېدل یوازې په هغو احادیثو کښې دي چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه ثابت شوي وي او د ہر ځلي امامان یوی مسألې خواته تللي دي او بیا ورته حق په بل څه کښې سنکاره شویدی نو د هغې مسألې څخه يې رجوع کړیده؟.

بیا علامه خجندی لیکی :

« فدين الإسلام دين واحد لا مذاهب فيه ولا طرق يجب اتباعها إلا طريق محمد صلى الله عليه وسلم وهديه؟.

هدية السلطان ص۲

« نو د اسلام دين يو دی نه پکښې د اسی مذهبونه شته او نه پکښې د اسی طريقې چې د هغی تابعداري واجبه وي پرته

(c) ketabton.com: The Digital Library

د محمد رسول الله صلی الله علیه وسلم د طریقې او لارې څخه.

شیخ الاسلام ابن تیمیه وائی:

"ولیس لأحد أن ینصب للأمة شخصاً یدعوا إلی طریقته ویوالی ویعادی علیها غیر النبی صلی الله علیه وسلم ولا ینصب لهم کلاماً یوالی علیه ویعادی غیر کلام الله ورسوله وما اجتمعت علیه الامة بل هذا فعل اهل البدع الذین ینصبون لهم شخصاً او کلاماً یفرقون به بین الأمة".

مجموع فتاوی ص ۱٦٤ ج - ۲۰

"هیچا ته دا روا نده چې امت ته یو شخص وړاندې او خلک د هغه طریقې ته رابلي او د هغه په طریقه باندې د خلکو سره دوستي او دښمني کوي پرته د رسول کریم صلی الله علیه وسلم څخه او نه ورته دا روا دي چې یوه خبره ورته وړاندې کړي او په هغې باندې دوستي او دښمني کوي پرته د الله او د هغه د رسول د خبرو څخه. او امت پدې اجماع کړې چې دا کار د بدعتیانو دی چې یو شخص یا یو کلام خلکو ته وړاندې او د امت په منځ کښې پرې جدائي راوړي".

او شیخ الاسلام ابن تیمیه وائی:

"ولا یجب علی أحد من المسلمین التزام شخص معین غیر الرسول صلی الله علیه وسلم فی کل ما یوجبه او یخبر به بل کل

(c) ketabton.com: The Digital Library

احد من الناس يؤخذ من قوله و يترك إلا قول الرسول صلی الله علیه وسلم". مجموع فتاوی ص۲۰۹ ج-۲۰

• په هيڅ يوه مسلمان باندې ديوه تاكلي شخص د مذهب تابعداري لازمه نده پرته د رسول الله صلی الله علیه وسلم د تابعدارۍ څخه په هر څه کښې چې واجبوي ئې او يا مونږ ته خبر راکوي بلکې د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه پرته د هر چا خينې خبرې اخيستل کيږي او خينې پريښوول کيږي".

علامه ابن قيم په خپل كتاب اغاثة اللهفان ص۱۲۵ ج-۱ کښې ليکي:

• ومن كيد الشيطان امرهم بلزوم زی واحد ولبسة و هيئة و مشية معينة و شيخ معين وطريقة مخترعة ومذهب معين ويفرض عليهم لزوم ذلك بحيث يلزمونه كلزوم الفرائض فلا يخرجون عنه ويقدحون فيمن خرج عنه و يذمونه كأكثر مقلدة المذاهب المعينة واصحاب الطرق المتنوعة من الصوفية الخرافية كالنقشبندية والقادرية والسهروردية والشاذلية والتيجانية وغيرهم فالحذر الحذر مما هم عليه من التعصب والتقليد".

• دا هم د شيطان د چلونو او دوکو څخه يو چل دی چې خلکو ته ئې امر کړی چې يو رنګ طريقه او لباس او يو

(c) ketabton.com: The Digital Library

معين هيئت او تګ او تاکلی شخص او دهٔ ته نجوړه شوی طريقه او تاکلی مذهب لازم وګڼی او د دی اتباع پری داسې لازمه وګڼی لکه چې د اسلام د فرائضو اتباع لازمه ده ، نو د دی طريقو او مذهبونو څخه نه . وځي او څوک چې ورڅخه ووتل هغه باندې تهمت لګوي او بدي ګڼي . لکه د ېر د معينو مذهبونو مقلدين او د مختلفو طريقو والا د خرافي صوفيانو څخه لکه نقشبنديان ، قادريان ، سهروردیان شاذليان ، تيجانيان او داسې نور . نو کوم تعصب او تقليد چې دوي کوي له دېنه د ېره په کلکه وېره پکار ده ""

علامه خجندی وائي :

• فيا ايها المسلمون إذا قلدنا مذهب رجل وبلغنا حديث الرسول المعصوم صلى الله عليه وسلم الذى فرض الله تعالى علينا طاعته وتركنا حديثه صلى الله عليه وسلم واتبعنا ذلك الرجل ومذهبه فمن أظلم منا وما عذرنا يوم يقوم الناس لرب العلمين . فمن يتعصب لواحد معين غير الرسول صلى الله عليه وسلم ويرى أن قوله هو الصواب الذى يجب اتباعه دون الأئمة الآخرين فهو ضال جاهل بل قد يكون كافرا يستتاب فإن تاب فبها وإلا قتل " .   هدية السلطان ص۱۳

• نو ای مسلمانانو ! کله چې مونږ د يوه سړي د مذهب

(c) ketabton.com: The Digital Library

تقلید وکړ او د معصوم رسول الله صلی الله علیه وسلم حدیث مونږ ته ور سید، هغه رسول چې الله تعالیٰ په مونږ باندې د هغه منل فرض کړي دی، او مونږ پدې تقلید د هغه صلی الله علیه وسلم حدیث پرېښود او د دغه سړي او د ده د مذهب تابعداري مو وکړه نو مونږ نه به څوک زیات ظالم وي او په هغه ورځ به زمونږه عذر څه وي چې خلک به د عالمیانو رب په مخ کښې ولاړ وي نو چا چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه پرته دیوه تاکلي شخص لپاره تعصب وکړ او دائې نظر و چې دادده قول هغه حق ته رسېدلی دی چې په مونږ یې تابعداري لازمه ده نو د امامانو څخه پرته نو دا گمراه او جاهل دی بلکې کله کله داسړی داسې کافر دی چې د توبې کولو طلب به ورڅخه وشي که توبه ئې وویسته سنه ده کنه نو وبه وژل شي" .

همدارنګه یو شاعر وائي :

ما الفرق بین مقلد فی دینه   راض بقائده الجهول الحائر
وبهیمة عمیاء قاد زمامها   أعمیٰ علی عوج الطریق الجائر

ریاض الجنة فی الرد علی اعداء السنة للشیخ مقبل بن هادی الوداعی

د هغه مقلد چې په خپل دین کښې تقلید کوي او په خپل ناپوهه او حیران مشر راضي وي او د هغه روند چارپای

(c) ketabton.com: The Digital Library

او د نګرچې د هغه واکې د رانده په لاس کښنی وي او په کړ و وړ ولاړ وي ړوان کړی وي څه فرق دی .

امام ابن حزم وائي :

واهرب عن التقلید فهو ضلالة ان المقلد فی سبیل الهالك

د تقلید نه وتښتئ څکه چې دا ګمراهي ده او مقلد د هلاکت په لاره کښنی دی .

مولانای روم د تقلید په باره کښنی وائي :

ګرچه عقلت سوی بالا می پرد مرغ تقلیدت بپستی می چرد

منکر آن باشد که تقلیدی بود دین احمد راز تحقیق بود

مثنوی

که ستا عقل هرڅو مره پورته الوزي خود تقلید مرغه دی لاندې په سنکتر څرېږي ، منکر هغه وي چې تقلید کوي د محمد صلی الله علیه وسلم دین د تحقیق راز دی .

علامه شنقیطي وائي :

« و أما مقلدوه فقد ترك النظر فی کتاب الله وسنة رسوله واعرضوا عن تعلمها اعراضاً کلیا مع یسره و سهولته و نزلوا أقوال الرجال الذین یخطئون ویصیبون منزلة الوحی المنزل من الله » .

تفسیر اضواء البیان ص ۳۵۸ ج - ۷

(c) ketabton.com: The Digital Library

"د ائمه ؤ مقلدینو د الله تعالی په کتاب او د هغه د رسول په سنتو کښې نظر پرېښې دی او ددی دوار و د زده کړې څخه ئې بالکل اعراض کړی دی سره ددې چې دا قرآن او حدیث ډېر اسان دي او دغو مقلدینو د هغه خلکو چې خطا کېږی او حق ته رسیږي د هغوی اقوال ئې د الله تعالی له لوړې دوجې درجې ته رسولي دي".

او علامه شنقیطي وائي :

" فالذين يقولون من الجهلة المقلدين هذا حلال و هذا حرام و هذا حكم الله ظناً منهم ان اقوال الإمام الذى قلدوه تقوم مقام الكتاب والسنة و تغنى عنهما و ان ترك الكتاب والسنة والإكتفاء بأقوال من قلدوه اسلم لدينه اعمتهم ظلمات الجهل المتراكمة عن الحقائق حتى صاروا يقولون هذا". تفسير أضواء البيان ص ۵۴۷ ج - ۷

"نو هغه جاهل مقلدین چې وائي دا حلال دي او دا حرام دي او دا د الله حکم دی پدې گمان چې د دغه امام اقوال چې دوی ئې تقلید کړی دی د قرآن او حدیثو په ځای کښې ودرېږي او قرآن او حدیثو ته ضرورت نشته او د قرآن او حدیثو پرېښوول او د هغه خلکو اقوال چې دوی ئې تقلید کړی هغه کافی دی او دده دین د سالم پاتې کېدو لپاره سنه پوره دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوی دجهل کبله تیارو دحقائقو څخه راانده کړیدی تردی چې دوی داسې خبرې کوي».

داوسنی عصر نامتو عالم سید سابق وائي:

«وبالتقليد والتعصب للمذاهب فقدت الأمة الهداية بالكتاب والسنة وحدث القول بانسداد باب الإجتهاد وصارت الشريعة هي اقوال الفقهاء وأقوال الفقهاء هي الشريعة». فقه السنة ص ۱۳ ج ۱

«په تقلید او د مذاهبولپاره په تعصب باندې امت د کتاب الله اوسنة الرسول هدایت ورک کړ، او داخبره راپیدا شوه چې د اجتهاد دروازه بنده ده او شریعت د فقهاؤ اقوال وګرځېدل او دفقهاؤ اقوال شریعت وګرځېده».

همدارنګه نورو ډېرو علماؤ په تقلید باندې رددونه لیکلي دي چې د ټولو رانقلول به دلته داوږدوالي سبب وګرځي.

ډېرناپوهه اوجاهلان دا وائي چې محدثین لکه امام بخاری مسلم، ترمذی او داسې نور مقلدین وو حال داچې داخبره بالکل غلطه ده ځکه چې محدثین مقلدین نه وو بلکې هغوې په خپلو کتابونو کښې داسې احادیث رانقل کړیدي چې هغه دخلورو امامو مذهبونو مخالف دي، او هیڅ یوه محقق داندي لیکلي چې هغوې مقلدین وو بلکې علماء وائي چې هغوې

(c) ketabton.com: The Digital Library

مقلدين نه وو لکه چې شيخ الإسلام ابن تيميه وائي:

* اما البخاري وابو داود فإماما ن في الفقه من اهل الإجتهاد وأما مسلم والترمذي والنسائي وابن ماجة وابن خزيمة وابو يعلى والبزاز ونحوهم فهم على مذهب أهل الحديث ليسوا مقلدين لأحد بعينه من العلماء.

مجموع فتاوی ص۴۰/۲۰

* بخاري او ابوداود په فقه کښې اما مان وو او مجتهدين وو او مسلم، ترمذي، نسائي، ابن ماجه، ابن خزيمة، ابويعلى بزاز او داسې نور دا هل حديثو په مذهب وو، او په علماؤ کښې ديوه تا کلی شخص مقلدين نه وو.

نو دا هل حديثو مذهب د عامو محدثينو مذهب دی او دا يو داسې مذهب دی چې د قرآن او حديثو په دليل ثابت ولاړ دی او اهل حديث چا ته دا نه وائي چې زمونږ د علماؤ خبره ومنئ بلکې ورته وائي چې د قرآن او د هر صحيح غير مجروح حديث چې د نسخې او تخصيص دليل پکښې نوي تابعداري وکړئ، نو څوک چې اهل حديثو سره بغض کوي هغوی د حديثو سره بغض کوي، او امام ابن قيم داسې خلکو ته وائي:

يا مبغضا اهل الحديث وشاتماً ... ابشر بعقد ولاية الشيطان
اوماعلمت بأنهم انصار دين ... الله والإيمان والقرآن

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوماعلمت بأن انصار الرسو ل هم بلاشك ولا نكران

هل يبغض الأنصار عبد مؤمن أو مدرك لروائح الإيمان

القصيدة النونية

« ای اهل حدیثو سره کینه او بغض کوونکیه او هغوبیته کنځلی کوونکیه ته پدی پوه شه چې تا د شیطان سره دوستی شروع کړیده» ایاته نه پوهیږی چې اهل حدیث دالله د دین ایمان او قرآن انصار دي ایاته پدې نه پوهیږی چې دوی بې شکه او بې انکاره د رسول الله صلی الله علیه وسلم انصار دي . ایا داسی یو بنده دانصارو سره بغض کوي چې هغه مؤمن وي او یائې دایمان بوی میشته لی وی .

نو اهل حدیث هغه خلک دي چې په قرآن او حدیثو عمل کوي او حدیث د رسول الله صلی الله علیه وسلم حدیثو او قرآن دواړو ته ویل کیږي الله تعالیٰ په قرآن هم د حدیثو اطلاق کړیدی لکه چې فرمائي ؛ «فَبِأَيِّ حَدِيثٍ بَعْدَهُ يُؤْمِنُونَ»

" نو په کوم حدیث به وروسته د قرآن نه دوي ایمان راوړي " .

ابو محمد هبة الله بن الحسن الشیرازي وائي :

علیك بأصحاب الحديث فإنهم على منهج للدين مازال معجماً

وما النور إلا في الحديث وأهله اذا ما دجا الليل البهيم و أظلما

تاته دا پکار ده چې د اهل حدیثو سره ملګری شی څکه چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوی همېشه لپاره د دین ترجمانی کوي ، او کله چې تېه تیاره شپه را وخېژي نو بیا ر ناښتته دی مګر په حدیثوکښې ده او په اهل حدیثو کښی ده " .

۱ د اسلام یو شاعر وائي :

تمسك بحبل الله واتبع الهدیٰ ولا تك بدعیاً لعلك تفلح

ولذ بكتاب الله والسنن التی اتت عن رسول الله تنجو وتربح

ودع عنك اراء الرجال وقولهم فقول رسول الله ازکی وأرجح

ولا تك فی قوم تلهو بدینهم فتطعن فی اهل الحدیث وتقدح

إذا مااعتقدت الدهر یاصاح هذه فأنت علی خیر تبیت و تصبح

* دالله په رسۍ منګولی ولګوه او د هدایت تابعداری وکړه او بدعتی کېږه مه دی لپاره چې کامیاب شی او دالله په کتاب او هغو سنتو لذت حاصل کړه چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه راغلی دی نو خلاصی به ومومی او خوشحال به شی ، او د خلکو رائې او خبرې پریږده ځکه چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم خبره ډېره پاکه او راجح ده . او د هغه قوم څخه مه کېږه چې د خپل دین څخه غافل دي او د اسې مه کېږه چې اهل حدیثو ته بد وائې او تهمت پرې لګوي ، که ستا ټول زمانه د غسې پاکه عقیده وه نو ستا سهار او بېګا به په خیر کښی وي " .

ابو محمد هبة الله بن الحسن الشیرازی وائي :

(c) ketabton.com: The Digital Library

واعلى البرايا من إلى السنن اعتزى

داعى البرايا من إلى البدع انتمى

ومن ترك الأثار ضلل سعيه

وهل يترك الآثار من كان مسلماً

په خلکو کښې اوچت او غوره خلک هغه دي چې د پیغمبر سنتونو ته ځان منسوب کړي وي ، او په خلکو کښې زانده هغه دي چې بدعاتو ته منسوب وي (مبتدعین وي) -

یو بل شاعر وائي :

لا ترغبن عن الحديث وأهله فالرأى ليل والحديث نهار

" د حدیثو او اهل حدیثو نه مخ مه اړ وه ځکه چې رایه شپه او حدیث ورځ ده "

یعنې حدیث داسې پاکه او روښانه لار ده لکه چې ورځ رڼا ده . او د حدیثو مقابله کښې د بل چا خبره او رایه داسې تیاره او توره ده لکه شپه چې توره ده .

الله تعالی مونږ ته پدې مامور کړي یو چې د وحی تابعداري وکړو او هغه خلک چې د وحی تابعداري کوي هغوی به په دنیا کښې د ضلالت او بې لارې کېدو څخه بچ وي او په آخرت کښې به د شقاوت او بدبختی څخه نجات ومومي او هیڅ وېره او غم به پرې نه وي . الله تعالی فرمائی :

(c) ketabton.com: The Digital Library

«فَإِمَّا يَأْتِيَنَّكُمْ مِنِّي هُدًى فَمَنْ تَبِعَ هُدَايَ فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ» . البقره ۳۸

«که تاسو ته زما له لوري هدايت راغي نو چا چي زما د هدايت تابعداري وکړه په هغوی به نه وېره وي او نه به غمجن وي» .

او بل ځای کښې الله تعالیٰ فرمائي :

«فإما يأتينكم مني هدى فمن اتبع هداى فلا يضل ولا يشقى» .

«که تاسو ته زما له لوري هدايت راغی نو چا چي زما د هدايت تابعداري وکړه نو نه به ګمراه شي او نه به بدبخته شي» .

پدې دواړو آيتونو کښې الله تعالیٰ د هدايت تابعدار و ته زيری ورکړي چي د ضلالت ، شقاوت ، وېرې او غم څخه به خلاص شي ، او هدايت د وحی تابعدارۍ ته ويل کېږي او وحی عبارت د قرآن او حديث څخه دي ځکه چي الله تعالیٰ رسول الله صلی الله عليه وسلم ته فرمائي :

«قُلْ إِنَّمَا أُنْذِرُكُمْ بِالْوَحْيِ» . (الأنبياء - ٤٥)

«ورته ووايه چي زه تاسو يوازي په وحی وېروم» .

تفسير اضواء البيان د محکښېنو دوه آيتونو په تفسير کښې داسي ليکي :

(c) ketabton.com: The Digital Library

"ولا شك ان انتفاء الضلال والشقاوه والخوف والحزن عن متبعي الوحي المصرح به في القرآن لايتحقق فيمن يقلد عالماً ليس بمعصوم، لا يدري أصواب ما قلده فيه ام خطأ في حال كونه معرضاً عن التدبر في كتاب الله وسنة رسوله صلى الله عليه وسلم ولاسيما إن كان يظن أن اراء العالم الذى قلده كافية مغنية عن كتاب الله وسنة رسوله صلى الله عليه وسلم"

تفسير اضواء البيان ص ٤٨٢ ج-٧ ص ٤٨٣ ج-٧

"په دې کښې شک نشته چې د وحی د تابعدارانو څخه چې کومه گمراهي، شقاوت، ویره او غم په قرآن کریم کښې نفې شوی دا د هغه چا لپاره نشي کېدای چې دیوه داسې عالم تقلید کوي چې هغه معصوم ندی او دا مقلد نپوهېږي چې په کومه مسأله کښې دده دچا تقلید کړېدی دا مشرتي په هغې کښې حق ته رسېدلی دی او که خطا شویدی په داسې حال کښې چې دده د الله تعالی د کتاب او د هغه د رسول د سنتو څخه اعراض کړ یدی، خصوصاً هغه وخت چې دا مقلد گمان کوي چې دده دچا تقلید کړ یدی د ده ته د هغه رائي بس دي او د الله تعالی کتاب او د هغه د رسول سنت ته څه ضرورت نه پاتې کېږي."

نو مونږ همدا وایو چې ای خلکو راځئ د وحی تابعداری

(c) ketabton.com: The Digital Library

وکړو ځکه چې دوحی نه غیر بل هیڅ شی کښې هدایت نشته او وحی کښې فقط دوه شیان دی چې یو قرآن دی او بل نبوی احادیث دي ځکه چې د نبی کریم صلی الله علیه وسلم د وفات نه وروسته وحی بنده شویده او دهغه نه وروسته په امت کښې هیڅ یو ته وحی نده شوی او نه به وررته وشي ، هر کله چې وحی نه راځی نو په امت کښې داسی معصوم څوک نشته چې دهغه ټولې خبرې دی صحیح اوحق ته رسیدلی وي بلکې دامت هرڅوک به کله خطا کیږي او په خطا به مأجوروی اوکله به حق ته رسیږي لکن مونږ باندې دچا اقوالو پسی تلل لازم ندي بلکې ناروا دي . نو په همدې ګناه مونږ باندې علماء سوء او باطل پرست خلک دول دول نومونه ږدي او غواړې چې خلك د حق د قبول نه منع کړي .

نو ځکه امام ابن قیم وائي :

اسماء سمیتم بها اهل الحدیث وناصري القرآن والإیمان

سمیتموهم انتم وشیوخکم بهتانا بها من غیر ما سلطان

وجعلتموها سبة لتنفروا عنهم کفعل الساحر الشیطان

ما ذنبهم والله إلا أنهم اخذوا بوحی الله والفرقان

وابوا بأن یتحیزوا لمقالة غیر الحدیث ومقتضی القرآن

وابوا ید ینوا بالذی دنتم به من هذه الأراء والهذیان

(c) ketabton.com: The Digital Library

القصيدة النونية

هسې نوموړ دي چې تاسو په اهل حديثو او د قرآن او ايمان په امدادیانو ايښې دي تاسو او ستاسې مشرانو پرې بې دليله په تهمت دانوموړ ايښي دي ، او بيامو دا نومونه كنځل گرځولي دي او دا د دې لپاره چې خلك پرې متنفر كړې ستاسو دا كار د جوګي ساحر او شيطان په څېر دی ، والله چې د اهل حديثو بله گناه نشته مگر دا چې هغوې د الله وحي او قرآن اخيستي دی او د دی نه انكار كوي چې د قرآن د مقتضى او د حديثو نه غير د بل چاخبرې ومنی ، او هغوې د دغه دين چې تاسو ئې كوئ چې هغه د خلكو رأی او باطلې خبرې دي د هغې نه انكار كوي .

نو موړ يواځې او يواځې خلكو ته دا وايو چې د الله تعالى كتاب ومنئ او د الله تعالى د رسول محمد صلى الله عليه وسلم احاديث ومنئ او دا خبره د اسلام د ښمنانو باندې ډېره بده لګېږي نو بيا ورسره څه دليل نوي نو كله وائې چې دا وهابيان دي او كله وائې چې دا مذهب نه مني او كله څه او كله څه وائې او په دې نومونو غواړي چې خلك له حق څخه بند كړي او د صحيحې عقيدې او صحيح دين څخه ئې متنفر كړي ، موږ وايو چې موږ مؤمنان او مسلمانان يو يواځې قرآن او حديث

(c) ketabton.com: The Digital Library

متو او د قرآن او حدیثو خلاف خبره چې د هرچا وي مونږ یې منلو ته تیار نه یو نوکه دغه رنګه خلکو ته تاسي وهابیان وائي نو وهاب د الله نوم دی او مونږ د الله بنده ګان یو نو مونږ بیا وهابیان یو لکه چې یو شاعر وائي :

إن كان تابع احمد متوهباً	فأنا المقر بأ سني وهابي
انفي الشريك عن الإله فليس لي	رب سوى المتفرد الوهاب
لا قبة ترجي ولا وثن ولا	قبر له سبب من الأسباب
كلا ولا حجر ولا شجر ولا	عين ولا نصب من الانصاب
ايضا ولست معلقا لتميمة	اوحلقة اودعة او سناب
لرجاء نفع اولدفع بلية	الله ينفعني و يدفع ما بي
والابتداع وكل امرمحدث	في الدين ينكره اولوا الالباب
أرجو بأني لا أقاربه ولا	أرضاه دينأ وهوغيرصواب

ترجمه : که د محمد صلی الله علیه وسلم تابعدار وهابی وي نو زه پدې اقرار کوم چې زه وهابي یم زه د الله تعالی سره شریك نفي کوم نو دیوا خې وهاب رب نه سوا زما بل رب نشته نه د کومې کومبزی نه امید کېدای شي او نه دکومې درګاه نه او نه کوم قبر د اسبابو څخه ورته سبب جوړیدای شي . همدارنګه نه دکومې تیګی نه اونه دکومې ونې نه او نه د کومې چینې نه او یابلې درګاه نه د فایدې امید کېدای شي

(c) ketabton.com: The Digital Library

همدارنګه نه زه تعویذ ترم او نه کوم بند ترم او نه څه غابن غاړه کښې اچوم دی لپاره چې کوندي څه فائده به راته ورسوي او یا به راڅخه څه مصیبت لیرې کړي ، بلکې یو اځې الله ماته نفع رسوي او ماڅخه تکلیف لیرې کوي، هر نوی کار نه او په دین کښې له بدعت نه د عقل خاوندان انکار کوي زه امید لرم چې داسې بد عانوته به نه ز ه نږدې شم او نه به ورته دبن ووایم ځکه چې دا کار ونه حق ندي بلکې باطل دي

ابو بکر بن عیاش وائی:

» اهل الحدیث فی کل زمان کأهل الاسلام مع اهل الادیان «

المیزان الکبری للشعرانی ص۵۷ .
ج -۱

اهل حدیث په هره زمانه کښې داسې دی لکه اهل اسلام چې د نورو ادیانو تابعدارو سره فرق لري «

امام شافعی وائی:

» اهل الحدیث فی کل زمان کالصحابة فی زمانهم «

المیزان الکبری للشعرانی ص۸ .
ج -۱

اهل حدیث په هره زمانه کښې داسې دی لکه صحابه چې په خپله زمانه کښې و «.

(c) ketabton.com: The Digital Library

داختلاف په وخت کښې

دحل لاره

هرکله چې د مؤمنانو ترمنځ کښې اختلاف پیداشي نو د حل لاره یې داده چې په قرآن او حدیثو به فیصله کوي.

الله تعالیٰ فرمائي:

"یَا اَیُّهَا الَّذِیْنَ اٰمَنُوْا اَطِیْعُوا اللّٰهَ وَاَطِیْعُوا الرَّسُوْلَ وَاُولِی الْاَمْرِ مِنْکُمْ فَاِنْ تَنَازَعْتُمْ فِیْ شَیْءٍ فَرُدُّوْهُ اِلَی اللّٰهِ وَالرَّسُوْلِ اِنْ کُنْتُمْ تُؤْمِنُوْنَ بِاللّٰهِ وَالْیَوْمِ الْاٰخِرِ ذٰلِكَ خَیْرٌ وَّاَحْسَنُ تَاْوِیْلًا".

(النسا - ۵۹)

"ای مؤمنانو! دالله ومنئ اودالله دړسول ومنئ - او دامیرانو چې ستاسو نه وي، که ستاسو په څه شي کښې اختلاف پیداشو نو دهغې رجوع الله او دهغه رسول ته وکړئ که تاسي په الله او دقیامت په ورځ ایمان لرئ، داتاسو لپاره ښه او ډېره غوره ده د عاقبت په نسبت".

الله تعالیٰ فرمائي چې که تاسو په الله او دقیامت په ورځ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ایمان لري نو د اختلاف په وخت کښي الله او د هغه رسول یعني د الله کتاب او نبوي احادیثو ته رجوع وکړئ که په رښتیا مومن یئ. د الله کتاب او د هغه د رسول سنت و منل هېڅکله به زمونږ ترمنځ اختلاف پاتي نشي ، اختلاف د صحابه ؤ ترمنځ هم پیښېده. لکن کله به چي هغو ته د الله تعالی د کتاب او د رسول الله صلی الله علیه وسلم د سنتو څخه دلیل وویل شو هغوې به د خپلو او یا د بل چا رایوا او اقوالو پسي نه تلل بلکي د دلیل تابعداري به يې کوله لکه د مثال په توګه :

کله چي رسول الله صلی الله علیه وسلم وفات شو نو اوله خبره دا وه چي عمر رضی الله عنه وویل دا به ښوک نه وایي چي رسول الله صلی الله علیه وسلم وفات شو لکه چي دا واقعه محدثین او مؤرخین داسي را نقلوي :

"عن ابي هريرة قال : لما توفي رسول الله صلى الله عليه وسلم قام عمر بن الخطاب فقال ان رجالاً من المنافقين يزعمون أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قد توفي وأن رسول الله صلى الله عليه وسلم والله ما مات ولكنه ذهب إلى ربه كما ذهب موسى بن عمران فقد غاب عن قومه اربعين ليلة ثم رجع إليهم بعد أن قيل قد مات ووالله ليرجعن رسول الله صلى الله عليه وسلم

(c) ketabton.com: The Digital Library

كما رجع موسى فليقطعن ايدى رجال وأرجلهم زعموا أن رسول الله صلى الله عليه وسلم مات .

السيرة النبوية لابن هشام ص ۳۰۵ ج ۴

* ابو هريرة رضي الله عنه وائي چي كله رسول الله صلى الله عليه وسلم وفات شو نو حضرت عمر رضي الله عنه ودرېده او ودريى ويل : ځينې منافقان داگومان كوي چي رسول الله صلى الله عليه وسلم وفات شو حال داچي په الله قسم دى چي رسول الله صلى الله عليه وسلم وفات شوى ندى لكن هغه خپل رب ته تللى دى لكه څنگه چي موسى بن عمران عليه السلام تللي ؤ هغه دخپل قوم څخه څلويښت (۴۰) شپې غائب ؤ اوبيا ورته راوا پس شو ، او په الله قسم دى چي رسول الله صلى الله عليه وسلم به بيا داسي بېرته راځي لكه څنگه چي موسى عليه السلام راغلى ؤ نو د هغو خلكو خپې اولا سو نه به غوڅ كړي چي وائي : رسول الله وفات شويدى " .

لكن حضرت ابوبكر رضي الله عنه چي كله خبر شو نو د رسول الله صلى الله عليه وسلم دلېدلو لپاره د عائشې رضي الله عنها كور ته ننوت او كله ئې چي وليد چي هغه وفات شوى . . . . . نو بيا راووت او حضرت عمر رضي الله عنه ته ئې وويل : چپ شه ، هغه چپ نشو بيا ابوبكر رضي الله عنه خلكو ته مخ كړ

(c) ketabton.com: The Digital Library

او حمد وثنا ئې وروېله بيا ئې وويل :

" يا أيها الناس إنه من كان يعبد محمداً فإن محمداً قد مات ومن كان يعبد الله فإن الله حي لا يموت " .

" ای خلکو که چا د محمد صلی الله علیه وسلم عبادت کاوه نو محمد صلی الله علیه وسلم وفات شو او که چا د الله عبادت کاوه نو الله ژوندی دی او نه مړکیږي " .

بيا ئې دا آيت ولوست :

" وما محمد إلا رسول قد خلت من قبله الرسل أفإن مات أو قتل انقلبتم على أعقابكم ومن ينقلب على عقبيه فلن يضر الله شيئاً وسيجزي الله الشاكرين " .   آل عمران - ۱٤٤

" محمد ندی مګر رسول دی له ده نه مخکښی رسولان تیرشوي دي . اياكه مړشو او يا ووژل شو نو تاسو به وروسته ګرځئ ؟ او څوک چي وروسته وګرځېده (مرتد شو) نو هیڅکله الله ته ضرر نشي رسولی او ژر دی چي الله به شکر کوونکو ته بدله ورکړی " .

نو کله چي عمر رضي الله عنه دا آيت واوريده نو حيران شو او په ځمکي را پريوته او وئې ويل :

" عرفت أن رسول الله صلی الله علیه وسلم قد مات " .

(c) ketabton.com: The Digital Library

"زه پدې پوه شوم چې رسول الله صلی الله علیه وسلم وفات شویدی".

عمر رضی الله عنه چې کله آیت واوریدو سمدستي د خپلې رائې او قول نځه وګرځید او دلیل ته تسلیم شو او د اوسنیو رندو مقلدینو غوندې ئي ونه ویل چې ددې مطلب دادی او یا هغه دی، هیڅ تأویل او تحریف ئي پکښې ونکړ بلکې خپله خبره ئي پرېښوده.

همدارنګه بل خلاف د صحابه ؤ منځ کښې دا راپیدا شو چې رسول الله صلی الله علیه وسلم چېرته ښخ کړو، ځینو وویل چې مسجد کښې ئي ښخوو او ځینو وویل چې خپلو اصحابو سره ئي ښخوو، ابوبکر رضی الله عنه وویل:

"إني سمعت رسول الله صلی الله علیه وسلم يقول: ماقبض نبي إلا دفن حيث يقبض".

السيرة النبوية لابن هشام ص۳۱۴ ج۴

"ما رسول الله صلی الله علیه وسلم نځه اوریدلي دي چې: هر نبي چې مړشو بیدی نو هغه ځای کښې ښخ شوی کوم ځای کښې چې د هغه روح قبض شي".

نو کله چې حدیث بیان شو او دلیل پیدا شو تول له خپلي رائې نځه وګرځیدل او حدیث ئي ومانه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د الله تعالی او د هغه د رسول صلی الله علیه وسلم د حکم مقابل کښې د رأیې منل ګمراهي ده

الله تعالی فرمائي:

﴿وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ وَلَا مُؤْمِنَةٍ إِذَا قَضَى اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَمْرًا أَن يَكُونَ لَهُمُ الْخِيَرَةُ مِنْ أَمْرِهِمْ وَمَن يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا مُّبِينًا﴾

(الاحزاب - ٣٦)

"او هیڅ یوه مؤمن سړي او مؤمني ښځې ته دا روا نده چې کله الله او د هغه رسول فیصله وکړي نو هغوی ته دی د خپله ځانه څه اختیار وي او هغه چا چې د الله او د هغه د رسول نافرماني وکړه نو بې شکه ګمراه شو په ښکاره ګمراهی سره".

نو د قرآن او نبوی احادیثو په مقابل کښې بیا د مؤمنانو دا اختیار نشته چې خپله او یا د بل قول او خوښه وړاندې کړي بلکې که دا کار چا وکړ هغه به لوی بد بخته او

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوګمراه وي ۰

همدا رنګه عوف بن مالك الأشجعي وائي :

« قال رسول الله صلى الله عليه وسلم تفترق امتي على بضع وسبعين فرقة اعظمها فتنة قوم يقيسون الدين برأيهم يحرمون به ما احل الله ويحلون به ما حرم الله »

اعلام الموقعين ص۵۳ ج-۱

« رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمايلي دی : زما امت به په څه دپاسه اويا (۷۰) دلو وويشل شي ، په ټولو کښي دلوی فتني والا به هغه قوم وي چې دين په خپله رايه قياسوي دالله حلال به پري حراموي او الله چې څه حرام کړي هغه به حلالوي » ۰

رسول الله صلى الله عليه وسلم مخبر صادق دی رښتيا هم هغه څوک چې دخپلې رائې اوخواهش پسې تللی دي د بر حرام يې حلال کړيدی او د بر حلال يې حرام کړيدي اودا تحريم اوتحليل په حنفي فقهاؤ کښي د بر زيات دی هرڅه کښي يې له ځانه تقسيم کړيدی چې دا حلال دي اودا حرام دي اودا مکروه دی ، دا فرض دی اودا سنت دي ، دا مستحب دی اودا مباح دي ، حال دا چې اکثره داسي وي چې هيڅ دليل پري نوي ۰

(c) ketabton.com: The Digital Library

مالك بن مغول وائي چي ما ته شعبي وويل:
«ما حدثوك هؤلاء عن رسول الله صلى الله عليه وسلم فخذ به وما قالوا برأيهم فألقه في الحش».

رواه الدارمي

«دغه خلکو که تاته د رسول الله صلى الله عليه وسلم څخه حديث بيان کړ نو واخله او که په خپله رايه يې وويل نو د قضاء حاجت په ځای (بيت الخلاء) کښې يې وغورځوه».

ابوبکر رضی الله عنه وائي:
«اي أرض تقلني واي سماء تظلني إن قلت في آية من كتاب الله برأيي او بما لا أعلم».

اعلام الموقعين ص $\frac{٥٣}{ج-١}$

«کومه ځمکه به ما بار کړي او کوم اسمان به پر ما سيوري وکړي که ما د الله د کتاب په يو آيت کښې له ځانه خبره وکړه او يا مې داسي څه وويل چي زه پرې سنه پوهيږم».

عمر رضی الله عنه وائي:
«السنة ما سنه الله ورسوله صلى الله عليه وسلم لا تجعلوا خطأ الرأي سنة للأمة».

اعلام الموقعين ص $\frac{٥٤}{ج-١}$

(c) ketabton.com: The Digital Library

سنت هغه دي چي الله تعالیٰ او د هغه رسول صلی الله علیه وسلم

مونږ ته بیان کړیدی تاسو د نورو خلکو د رأیي خطاء

د امت لپاره سنت او لاره مه جوړ وئ".

عمر رضي الله عنه وائي:

"اتقوا الرأی فی دینکم".

اعلام الموقعین ص ۵۵ ج ۱

"تاسو په خپل دین کښي له رأیي څخه ووېرېږئ".

همدارنګه عمر بن الخطاب رضی الله عنه وویل:

"أصحاب الرأی أعداء السنن أعیتهم الأحادیث ان یحفظوها

و تفلتت منهم ان یعوها، واستحیوا حین سئلوا أن

یقولوا لا نعلم فعارضوا السنن برأیهم فإیاکم وإیاهم".

اعلام الموقعین ص ۵۵ ج ۱.

"د رأیي خاوندان د رسول الله صلی الله علیه وسلم د

سنتو دښمنان دي دوی د حدیثو یاد ولو ستړي کړل

(یاد یې نه کړل) او دوی ونه ساتل (یاد یې نه کړل) نو

ورڅخه وتښتېدل او دا ورته شرم ښکاره شو چي کله

ورڅخه پوښتنه وشي او ووایئ چي مونږ نه پوهېږو،

نو په خپله رأیه یې د سنتو خلاف وکړل نو تاسو د دغسي

خلکو څخه ځان وساتئ".

(c) ketabton.com: The Digital Library

ريښتيا هم مونږ چې په اوسني عصر کښې ګورو هغه علماء چې د خپل خواهش او د رأيې تابعدار دي داوړ تر شرم او عار ښکاري چې کله ورته پوښتنه وشي او دوی ووايي چې مونږ نه پوهيږو نو بې علمه فتوی يې خلکو ته ورکړي او زيات خلک يې د الله تعالی د رالېږلې او غوره شوي دين څخه بل لوري ته روان کړل او س ورته دا عار ښکاري چې د حق تابعداري وکړي او د صحيح حديث لپاره خپله خبره پريږدي نو دين څخه يې داسې يو شی جوړ کړي چې د خپلې غوښتنې او خپل خواهش تابع يې کړ فضلوا وأضلوا خپله هم ګمراهان شو او نور خلک يې هم بې لارې کړل.

همدارنګه عبد الله بن مسعود رضي الله عنه ووېل:

تاسو باندې به وروستي کلونه د مخکنيو نه ډېر بد تر راځي بيا يې ووېل چې ستاسو غوره خلک او علماء به له منځه لاړ شي (وفات به شي) بيا يې ووېل:

«ثم يحدث قوماً يقيسون الأمور برأيهم فيهدم الإسلام» اعلام الموقعين ص٥٧ ج١

«بيا به داسې خلک پيدا شي چې ټول د دين کارونه به په خپله رايه قياسوي او اسلام به نړوي».

(c) ketabton.com: The Digital Library

علي رضي الله عنه وائي :

«لو كان الدين بالرأي لكان اسفل الخف اولى بالمسح من اعلاه وقد رأيت رسول الله صلى الله عليه وسلم يمسح على ظاهر خفيه»

رواه ابو داود .

«که دين په رايه او خپله خوښه وای نو د موزي لاندي طرف به د پاس طرف نه د ېر د مسحي ور وړ حال دا چي ما رسول الله صلى الله عليه وسلم ليدلای وچي د موزو د پاسه طرف باندي به يي مسحه کوله».

نو علي رضي الله عنه هم په رايي رد کوي . او وايي چي که دين په قياس او خپله خوښه وای نو زما په نزد په کار دا وه چي مسحه انسان د موزی په لاندينۍ برخه کولای او رسول الله صلى الله عليه وسلم د موزو د پاسنۍ برخي باندي مسحه کړيده .

نو مونږ يې هم په پاسنۍ برخه کوو او خپله خوښه او قياس پرېږدو .

عبدالله بن عباس رضي الله عنه وائي :

«من قال في القرآن برأيه فليتبوأ مقعده من النار»

اعلام الموقعين ص۵۹ ج ـ ۱ .

(c) ketabton.com: The Digital Library

« چاچې په قرآن کښې په خپله خوښه او رأیه خبره وکړه نو ځانته دې د اور نه ځای جوړ کړي ».

همدارنګه نور صحابه کرام رضوان الله علیهم هم د رأیې او قیاس رد کوي نو مسلمانانو ته دا لازمه ده خصوصاً علماؤ ته چې کله په یوه دینی مسئله کښې ورځنه پوښتنه وشي نو که د قرآن او حدیثو نه ورته د هغه مسئلې په هکله څه معلومات وُد هغې مطابق دې جواب ورکړي او که نه ورته ودې وایئ چې زه نه پوهېږم او دیوه بل عالم څخه پوښتنه وکړه ځکه چې دا عیب ندی چې یو څوک ووایئ زه نه پوهېږم لکن دا یولوی عیب دی چې بې علمه فتوی ورکړي نو ځان هم د هلاکت کندې ته د غورځوي او نور خلک هم ګمراه کړي .

سبحنك اللهم و بحمدك اشهد ان لا اله الا أنت استغفرك و أتوب إليك

○

(c) ketabton.com: The Digital Library

اتباع الرسول ﷺ

تاليف

أبو عبدالاحد عبدالرحيم مسلم دوست

(بلغة البشتو)

هذه الطبعة
تمت بإشراف المكاتب التعاونية للدعوة والإرشاد
بالبديعة والصناعية الجديدة

(c) ketabton.com: The Digital Library

اتباع الرسول ﷺ

تاليف

أبو عبدالاحد عبدالرحيم مسلم دوست

(بلغة البشتو)

سنة الطبع ١٤١٩هـ

طبع على نفقة أحد المحسنين
غفر الله له ولوالديه ولجميع المسلمين

The Cooperative Offices for Call & Guidance at Al-Badiah & Industrial Area
Under the Supervision of the Ministry of Islamic Affairs Endowment Guidance & Propagation
P.O. Box: 24932 Riyadh 11456 - K.S.A. (Al-Badiah) Tel.: 4330888 (Four Lines)
(Industrial Area) Tel.: 4303572 - Fax: 4301122

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library